

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 1

29 Ocak 2015 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.11

BAŞKAN: Mahmut KAÇAR (Şanlıurfa)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet ERDOĞAN (Adıyaman)

SÖZCÜ: Önder MATLI (Bursa)

KÂTİP: Mehmet S. HAMZAOĞULLARI (Diyarbakır)

----- 0 -----

BAŞKAN – Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, çok değerli bürokrat arkadaşlarımız; Mevsimlik Tarım İşçilerinin Sorunlarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonumuzun bugün 6'ncı toplantısını gerçekleştiriyoruz.

Dün yapılan toplantıda, kurumlarımızdan Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkanlığını, İçişleri Bakanlığımızı, Çalışma Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğünü, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğünü ve Çalışma Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlarımızı dinlemiştik. Bugünkü oturumumuzda ise Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımızı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızı, Millî Eğitim Bakanlığımızı, Ulaştırma Bakanlığımızın yetkililerini, bu mevsimlik tarım işçilerinin sorunları ve çözüm önerileri noktasında bakanlıkların yapmış olduğu çalışmalar ve Komisyonumuzun çağrı yazısında tevdi edilen soruları görüşmek amacıyla bugünkü toplantımızı gerçekleştiriyoruz.

Birinci sunumumuz Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Müsteşar Yardımcımız Sayın Mehmet Hadi Tunç ve Tarım Reformu Genel Müdürümüz Gürsel Küsek Bey'in sunumları olacak. Süremiz toplamda otuz dakika. Bunların bir kısmını sunuma, bir kısmını da milletvekili arkadaşlarımızın sorularına aktaracağız.

Size sözü vermeden önce, bir haber ulaştı, onu bir paylaşayım. Antalya'da işçileri taşıyan otobüs tırla çarpıştı, 5 ölü, 30 yaralı, Antalya Gazipaşa ilçesinde. Bu işçi kardeşlerimize de Allah'tan rahmet diliyorum. Bu Komisyonun omuzlarında nasıl bir yük olduğunun, nasıl bir sorumluluk olduğunun göstergesi açısından da bu acılı haber bize tekrardan hatırlatmış oldu.

Sayın Müsteşarım, buyurun.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI MEHMET HADİ TUNÇ – Teşekkür ediyorum.

Efendim, ben de vefat eden işçilere Allah'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum. Ülkemizin önemli bir problemi. Araştırma Komisyonumuzun bu konudaki faaliyetlerinde de başarılar diliyorum.

Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri, değerli katılımcılar; mevsimlik tarım işçilerinin sorunları ve çözüm önerileriyle alakalı bizden talep ettiğiniz sunumu Tarım Reformu Genel Müdürümüz Sayın Gürsel Küsek Bey'in sunmasını arz ediyorum uygun görürseniz.

Sayın Genel Müdürümüz, buyurun efendim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ GÜRSEL KÜSEK – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, değerli katılımcılar; hepinize saygılar sunuyorum. Ölenlere Allah'tan rahmet diliyorum.

Efendim, mevsimlik tarım işçilerini biz üç kategoride ele alıyoruz. Birincisi, bir şehirden diğerine giderek çalışmada bulunanlar; ikincisi, buldukları şehirde kendi evlerinden araziye giderek çalışmalarda bulunanlar; üçüncüsü de kendi tarlalarında çalışmada bulunanlar. Bu üç grup da evlerinden ayrılarak tarlada çalışmakta ve tarla kenarında genellikle bir çadırda yaşamaktadırlar. Bu nedenle bu üç grup birlikte ele alınmalıdır. Örneğin, Şanlıurfa'da, Adana'da kendi tarlalarında çadır hayatı yaşayan, okul dönemi çocuklarını okula gönderemeyen ailelerin olduğu bilinmektedir. Konu, kırsal yaşam standartları oluşturulmasıyla ilgili bir konudur.

Efendim, burada size mevsimlik işçilerin hareketlerini kabaca arz etmek istiyorum. Haritada gördüğümüz gibi, yılın neredeyse on iki ayında Türkiye'de mevsimlik işçi kullanımı olmaktadır. Bunların ağırlıklarını, hangi ilde ne kadar yoğunlukta kullanılıyor, haritada sizlere arz ediyorum.

Bu işçilerimiz başlıca Adıyaman, Diyarbakır, Mardin, Gaziantep, Şanlıurfa ve Kahramanmaraş illerimizden diğer illerimize gitmektedir. Bildiğiniz gibi, son yıllarda Suriye'den gelen arkadaşlarımızdan da çok sayıda tarım işçisi olarak çalışanlar vardır.

Peki, bunlar tarımın neresinde çalışıyor, ne iş yapıyorlar, tarım için bunların anlamı nedir diye soracak olursak, özellikle pamuk, kayısı, fındık, örtü altı seracılık, çilek yetiştiriciliği, sebzeçilik, turunçgiller, özellikle hasadında, elma hasat depolama, yine üzüm hasat depolama gibi birçok, sadece bir mevsimde yoğun işçilik gerektiren tarımsal faaliyetlerde bu işçi kardeşlerimiz çalışmaktadır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 2

Efendim, burada önemli olan şudur: Bu işçilerimizin, mevsimlik olarak ihtiyaç duyulduğu için kendilerine, yıl boyu istihdamı söz konusu değildir. Bu nedenle tarım sektöründe üretimin sürekliliği için tarım işçilerinden vazgeçilmesi, bunun tümüyle bitirilmesi söz konusu değildir ancak bunların sürdürülebilir, insanca yaşam koşullarına ve sosyal güvence kapsamına alınması önemlidir. Gelecekte de hangi düzeyde kalkınmış olursak olalım, tarım işçileri ülkemizde olacaktır. Örneğin, efendim, burada pamuk yetişen alanları gösteriyoruz. Pamuk hasadında, çapalama döneminde zorunlu olarak bu bölgelerde normalin üzerinde işçi ihtiyacı duyulmaktadır. Yine, birçok çeltikte, kayısı yetiştiriciliğinde özellikle, fındık yetiştiriciliğinde dönemlik işçi ihtiyacımız hep olmaktadır.

Efendim, konuyu bu şekilde kısaca tanımladıktan sonra, bizim belirlediğimiz birkaç sorun ve çözüm önerilerimizi de sizlere arz etmek istiyorum. “Mevsimlik tarım işçilerine yönelik Bakanlığımızca yürütülen programlar ve bu çerçevede elde edilen sonuçlar var mı?” diye makamınızdan bize bir soru iletildi. Efendim, bildiğiniz gibi, Bakanlığımız tarafından doğrudan tarım işçilerine yönelik, ismi bu olan bir program bulunmamaktadır ancak dolaylı programlar mevcuttur. Özellikle 1’inci ulusal, 9 bölgede düzenlemiş olduğumuz kırsal alanda kadın çalıştaylarının alt başlıklarında bu konu detaylı olarak ele alınmış ve bir eylem planı hazırlanmıştır. Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi Ulusal Eylem Planı, 2012-2016 yıllarını kapsamakta, dört stratejik alan içinden iki alanda mevsimlik tarım işçiliğinde kadın ve çocuklara yer verilmiştir. “Kırsal alan ve kadın” başlığı altında birinci amaç, mevsimlik ve gezici tarım işçiliği yapan ailelerin çocuklarının eğitimlerine devam ettirilmesinin sağlanması. Bu konuda tabii ki sorumlu kuruluşlar Milli Eğitim Bakanlığımız ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımız olarak belirlenmiştir. Burada hedef, mevsimlik ve gezici tarım işçiliği yapan ailelerin çocuklarının eğitim fırsatlarından yararlanmalarını kolaylaştıracak imkânların artırılması. İkincisi, mevsimlik ve gezici tarım işçilerinin çocuklarının tamamının eğitim fırsatlarından yararlanması sağlanarak çocuk işçiliğinin azaltılması.

“Kırsal alanda kadının istihdamı ve örgütlenmesi” diye bir başka başlık da yine amaçlardan biri. Gezici ve geçici kadın tarım işçilerinin çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirmek. Burada sorumlu kuruluş yine Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımız. Burada hedeflerden biri, gezici ve geçici tarım işçilerinin sayısı konusunda istatistiki altyapının tamamlanması. Yani, bu çalışanların kesinlikle bir kaydının olması gerekiyor, devlet tarafından bu kaydın tutulması gerekiyor. Tarım işçiliğinde aracılık sisteminin illerde denetim etkinliğinin artırılması... Bildiğiniz gibi, tarım işçilerinin çalışmasına aracılık eden kişilerin şu anda ülkede yasal bir statüsü yoktur, bir kaydı yoktur. Bu altyapının da bir an önce giderilmesi gerekmektedir.

Çiftçi eğitim programları ve iş sağlığı güvenliği uygulamaları kapsamında, mevsimlik tarım işçilerine yönelik hizmetler... Burada da Bakanlığımız eğitim merkez müdürlüklerince taşra personelimize tarım makinalarının güvenli kullanımı, zirai mücadele ilaçlarının bilinçli kullanımı, tarımda iş sağlığı ve güvenliği konularında eğitimler verilmektedir. Eğitim içerikleri bakımından, özellikle mevsimlik gezici tarım işçileri üzerinde önemle durulmaktadır. Eğitimi tamamlayan taşra personeli aracılığıyla seksen bir ilimizde çiftçilerimize yönelik, özellikle diğer tarım çalışanlarına göre yüksek risk grubunda olmalarından dolayı, mevsimlik tarım işçilerine bilinçlendirme ve bilgilendirme eğitimleri düzenlenmektedir.

Mevsimlik tarım işçilerine yönelik verilerinin Çiftçi Kayıt Sistemi’nde tutulup tutulmadığı konusu vardı. Efendim, şu anda resmen böyle bir kayıt tutulmamaktadır ancak Çiftçi Kayıt Sistemi’nde, ülkedeki bütün parseller ve içerisindeki ürün kayıtlı olduğundan ve her bir ürünün hektara ne kadar işçi mevsimlik olarak, hangi ayda hangi sayıda işçi gereksinimi olduğu hesaplanabileceğinden, Çiftçi Kayıt Sistemi’nde işçi ihtiyacı kolaylıkla hesaplanabilecektir. Bu konuda Bakanlığımız görev alabilir. Ayriyeten, ziraat odalarımızın kontrolünde bu çalışan mevsimlik işçilerin kayıt altına alınması da gerekmektedir biraz önce söylediğimiz gibi.

“Mevsimlik tarım işçilerine ilişkin Bakanlığımızda bulunan veriler nelerdir?” diye bir soru vardı. Genel olarak mevsimlik tarım işçilerinin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının katkılarıyla hazırlanan Mevsimlik Gezici Tarım İşçilerinin Çalışma ve Sosyal Hayatlarının İyileştirilmesi Genelgesi’nde mevsimlik işçilere yönelik envanter çalışması öngörülmüştür. 2013-2015 döneminde uygulanması planlanan projeler kapsamında, tüm mevsimlik işgücünü kapsayan haritalama ve envanter çalışmaları sürdürülmektedir. Bu çalışma, öncelik ve politikaların belirlenmesinde yol gösterici olacaktır.

Tarım ürünleri kayıt sistemi diye Bakanlığımızın yürüttüğü bir kayıt sistemimiz mevcuttur. Burada da Çiftçi Kayıt Sistemi’ne kayıtlı olmayan, yasal sebeplerden, parsellerdeki tarımsal üretim ve kimlerin kullanıldığı izlenmektedir. Kayıt dışı yapılan üretimler de TÜKAS aracılığıyla rahatlıkla izlenebilir ve bu veriler yine sağlanabilir.

“Bitki koruma ve satış yerlerinin denetimi ve mevsimlik tarım işçilerinin maruz kaldığı risklerin önlenmesi için yapılan uygulamalar nelerdir?” diye bir sorumuz vardı. Ülkemizde yaklaşık 6.500 bitki koruma ürünleri ve zirai mücadele aletleri satış bayisi bulunmaktadır. Bu bayiler yılda en az bir kez olmak üzere denetlenmekte olup denetimlerde bayilik koşullarında eksiklik olanlara idari ve mali cezalar ve bu cezalardan sonra kapatma cezası uygulanmaktadır. Bitki koruma ürünlerinin uygulanması için bitki koruma ve uygulama belgesi alınması gerekmektedir. Bu belgeler, il müdürlüklerince yapılan hizmet içi eğitim faaliyetlerinden sonra ilgililere düzenlenmektedir. Yaklaşık 300 bin bitki koruma ürünü uygulama

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 3

belgesine sahip üretici bulunmaktadır ama bu konuyla ilgili ayrıyeten sahada çalışan mevsimlik işçilerimize de eğitim verilmektedir, bunun riskleriyle ilgili.

Çok tehlikeli maddelerin kullanımı. Çok tehlikeli maddelerin kullanımı, özel eğitim almış operatörler tarafından yapılmaktadır, örneğin fumigasyon operatörü gibi. Bu gibi maddeler rastgele satılmamakta ve kullanılmamaktadır. Bu gibi maddeleri uygulayan operatörlerin kayıtları Bakanlığımızda mevcuttur. Miadı dolmuş bitki koruma ürünü il müdürlüklerimizce toplatılmakta ve güvenilir bir şekilde depolanarak belli zamanda imha edilmektedir. Bu ürünlerle ilgili illerdeki ürün varlığının kayıtları tutulmaktadır. Atık ambalajla ilgili "Çiçek Projesi" şeklinde projeler yapılmakta bu ambalajların toplanması ve imhası teşvik edilmektedir. Bu kapsamda, 2015 yılında yeni bir proje hazırlığı olup projenin kabulüyle birlikte çalışmalar başlatılacaktır.

Uygulama alanlarında yaşanan sorunlar ve giderilmesi için çözüm önerileri... Mevsimlik tarım işçileriyle ilgili sağlık, barınma, beslenme ve eğitim sorunları öne çıkmaktadır. Burada barınma derken taşıma da, nakliye de bu konunun içerisinde.

Bu konuyla ilgili çözüm önerilerimiz: Mevsimlik tarım işçilerinin sağlık alanında karşılanamayan hizmetlerinin belirlenmesi, bu sebepten açığı gidermek üzere, yaygın eğitim programları ile hedef kitlenin bilgi ve bilinç düzeyinin artırılması önemlidir. Bu uygulamalarla birlikte, mevsimlik tarım işçilerinin birinci basamak sağlık hizmetlerini kullanmaya yönelik talep ve davranışları geliştirilebilecektir. Bu konuda yönlendirmede bulunulacaktır. Barınma sorunlarının giderilmesine yönelik olarak son yıllarda kurulmaya başlanan organize tarım ve hayvancılık bölgelerinin genellikle mevsimlik tarım işçilerinin yoğun olduğu bölgelerde kurulması ve bu bölgelerin kuruluş aşamasında söz konusu işçilerin bu bölgelerde çalışabilmesinin sağlanmasıyla barınma problemi kapsamında ilgili kurumlar, sosyal yardım kuruluşları, belediyelerle işbirliği yapılarak buna olanak sağlanması söz konusu olabilir.

Mevsimlik işçilerin istihdamına yönelik olarak üretici örgütlerinin etkin rol oynamasının temin edilmesi sağlanabilir. Bu örgütlerin organizasyonu ile tarım iş araçlarının eğitim programları, sağlık aracı yetiştirme eğitimi ile aile sağlığı ve beslenme konularına yönelik eğitimler verilebilir. Bu alanda çalışanlar arasındaki iletişimi artırmak ve geliştirebilecekleri ortak tarımsal projelerin desteklenmesi ve bu yönde çeşitli illerde kurulan mevsimlik işçi dernekleri kapsamında farkındalık çalışmalarının yürütülmesi sağlanabilir. Önceden belli olan ürün rekolteleri dikkate alınarak yapılacak bölgesel geçici işçi ihtiyacı tahminleri, yerel yönetimler ve araçların organizasyonu ile daha rasyonel bir mevsimlik işçi istihdamı sağlanabilir. Mevsimlik tarım işçileri ve ailelerinin, tarımda iş kazaları ve tarım ilaçlarından korunma eğitimlerini almaları sağlanabilir.

Efendim, bizim hazırladığımız sunum bu kadar, arz ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Mevsimlik tarım işçileriyle ilgili şu ana kadar yapılan sunumlardaki en önemli tespitlerden biri zannediyorum kayıt altına almayla ilgili yaşanan problem ve bu konuda, kayıt altına almayla ilgili, bir çiftçi olarak özellikle Tarım Bakanlığının son yıllarda çok ciddi emek vererek oluşturmuş olduğu Çiftçi Kayıt Sistemi, ürünlerin uydu üzerinden takibi, buna benzer, gerçekten, teknolojik altyapı itibarıyla aslında istenilen verilere ulaşılacak Tarım Bakanlığının bir altyapısı var. Burada zannediyorum, sizin de çözüm önerilerinizde ortaya koyduğunuz, bu kayıt altına almayla ilgili şu anda Tarım Bakanlığının Çiftçi Kayıt Sistemi, orada bir modül açılması, belki bu anlamda özellikle mevsimlik tarım işçilerinin ve sizin yapmış olduğunuz sınıflandırma dâhilinde yani gezici olanlar, kendi tarlasında çalışanlar veya il içinde bir yerden bir yere gidenlerin tümünün bile ayrı ayrı kayıt altına alınmasını sağlayabilecek bir şey. Biz bu çalışmalarla ilgili tüm sunumu yapan kurumlardan aynı zamanda belirlenen bir tarihte yazılı olarak da ayrıntılı bir rapor istedik. Bu çözüm önerinizi önemsiyorum, özellikle çiftçi kayıt sistemi üzerinden bu sürecin kayıt altına alınmasını. İkincisi: Yine bunun kadar önemli olan, şu anda Tarım Bakanlığının çiftçilere ürün desenine göre yapmış olduğu desteklemeler var. Burada işveren olarak yani arazi sahiplerinin tarım işçilerinin temel ihtiyaçlarıyla ilgili yapacağı çalışmalar veya yükümlülüklerini yerine getirme oranıyla bağlantılı bir destekleme sisteminin mutlaka bu işe dâhil edilmesi, bunu da ben önemsiyorum. Yani, arazi sahibi olan bir kişi yanında çalıştırmış olduğu 30 mevsimlik tarım işçisinin eğer barınmayla ilgili, altyapıyla ilgili ihtiyaçlarını gidermemesi hâlinde, alacağı tarım desteklemesini yüzde 10 keseceğini bilse onunla ilgili çok daha farklı bir yol içerisine girer veya bunun mülki amirler tarafından takibini sağlayacak bir mekanizmanın oluşturulması. Bu bağlamda Tarım Bakanlığının bize sunacağı yazılı raporu önemsiyoruz bütün kurumlarımızda olduğu gibi.

Bir de sizin o yazılı raporunuza benim bir istihdam: Bu mevsimlik işçilerin yıl içerisindeki dağılımı ve hangi ürün deseninde, hangi dönemlerde istihdam edildiğiyle ilgili -yani mesela, yılı böldüğünüz zaman, işte ocak ile şubat arasında şu alanda, şu illerde ağırlıklı olarak, örneğin eylül, ekim, kasım döneminde pamuk hasadında, şu dönemlerde fındık hasadında- şöyle bir kronolojik liste hâlinde yıl içerisinde bir dağılım olursa zannediyorum çalışmalarımıza katkı vermesi açısından önemli. Ben bu değerlendirme ve taleplerinden sonra sözü sayın milletvekillerime bırakacağım.

Sayın Genel Müdüre, müsteşar yardımcılarımıza bu değerli sunumlarından dolayı da çok teşekkür ediyorum.

Söz talebinde bulunan arkadaşlarımız varsa...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 4

Çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi sunumunu yapmak üzere, Millî Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcımız Yusuf Büyük Bey'i...

Buyurun Sayın Müsteşarım.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI YUSUF BÜYÜK – Sayın Başkanım, saygıdeğer milletvekillerimiz, değerli katılımcılar; öncelikle, Millî Eğitim Bakanlığının mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarının eğitim ve öğretimiyle ilgili Bakanlığımız ve paydaş kurumlarla birlikte, bugüne kadar yapmış olduğumuz faaliyetleri, karşılaştığımız güçlükleri ve çözüm önerilerini hazırladık. Tabii, Millî Eğitim Bakanlığı, paydaşlarıyla birlikte bugüne kadar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızla, Aile Bakanlığımızla ve Avrupa Birliğinden edinmiş olduğu fonlarla birlikte, bu çocukların eğitim öğretimlerini de eksiklik bırakmama adına gayretli bir çalışmanın içerisinde olmuştur. Bu çalışmalarda Başbakanlığımızın 2010/6 sayılı Genelgesi ve Millî Eğitim Bakanlığımızın 2011/25 sayılı Genelgesi doğrultusunda faaliyette bulunmuştur. Tabii, bu genelgelerden sonra 4+4+4 yani on iki yıllık zorunlu eğitimle birlikte, liselerde de öğrencilerimizle ilgili, özellikle kız çocuklarımızın okullaşma oranları ve eğitim öğretimin içerisinde olmalarıyla ilgili gayretli bir çalışmanın içerisinde olmuştur.

Şimdi, müsaadelerinizle Temel Eğitimden Daire Başkanımız Doktor Elif Bakar Hanımefendi hazırlamış olduğu sunumu arz edecektir.

Ben de arz ediyorum Sayın Başkanım.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI PROGRAMLAR VE ÖĞRETİM MATERYALLERİ DAİRE BAŞKANI DR. ELİF BAKAR – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Millî Eğitim Bakanlığında mevsimlik tarım işçiliği konusunda yapılan çalışmalarla ilgili genel müdürlüklerimiz bünyesindeki çalışmalarını biz kısaca özetledik.

Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün görev alanı, okul öncesi, ilkököl ve ortaokul, bu okulları kapsayan bir genel müdürlüktür. Bu Genel Müdürlüğümüzde bu konuda yapılan çalışmalar kısaca şöyle özetlenebilir: 22 Eylül 2005 tarihinde Ankara'da Amerika Büyükelçiliği, Çalışma Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı arasında Türkiye'de çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin önlenmesi konusunda ortak beyan metni imzalanmıştır.

Yine, 2005 yılında, Çalışan Çocuklar Eğitim İnisiyatifi Tarladan Okula Projesi imzalanmış ve bu proje kapsamında mevsimlik tarım işçiliği konusunda çocuklarımızın eğitime erişimleri konusunda çalışmalar yürütülmüştür.

Yine, 2005 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü -ILO- ile Bakanlığımız arasında çalışan çocukların korunması, çocuk işçiliğine karşı mücadele ve çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik bir anlaşma imzalanmıştır.

2004 yılında, Adana Karataş'ta Gezici ve Geçici Tarım İşlerindeki En Kötü Biçimdeki Çocuk İşçiliğinin Eğitim Yoluyla Sona Erdirilmesi Projesi başlatılmış ve bu proje kapsamında öğrencilerin eğitime erişmeleri konusunda çeşitli çalışmalar yürütülmüştür.

Ankara Polatlı'da 57 öğrenciyi kapsayan bir çadır okul uygulaması başlatılmış ve burada, birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan okullarımızdaki gibi bir öğretim programı uygulanarak çocuklarımızın eğitimleriyle ilgili çalışmalar yürütülmüştür.

Bir başka çalışma Yetiştirici Sınıf Öğretim Programı'dır. Bu program yaşça büyük olup ancak akranlarıyla aynı sınıf seviyesinde olmayan öğrenciler için hızlandırılmış bir programdır ve bu program kapsamında öğrenciler eğitim almışlardır.

Bizim e-okul sistemimiz var. E-okul sistemimiz öğrencilerle ilgili iş ve işlemlerin elektronik ortamda yürütüldüğü bir sistem. Bu sistem kapsamında da daha önceden nakillerle ilgili sorunlar yaşanıyordu, şimdi mevsimlik tarım işçiliği yapan ailelerin çocuklarının bu sistem sayesinde nakilleriyle ilgili olan sorunlar çözüme kavuşturulmuştur.

Mevsimlik tarım işçilerinin yoğunlukla yaşadığı bölgelerde il ve ilçe millî eğitim müdürlükleri tarafından çadır ana sınıfı uygulaması yapılmaktadır ve 2011 yılından itibaren yürütülen çalışmalarla da -Cansuyu Kampanyası bu kampanyanın adı- çadır ana sınıflarının onarımları gerçekleştirilmiştir. Bu da yine mevsimlik tarım işçilerinin yoğunlukla yaşadığı bölgelerde gerçekleştirilen çalışma.

Bir başka çalışma ise on iki yıllık zorunlu eğitimin ilk sekiz yılına yönelik olarak ilkököl ve ortaokullarda okula devam edemeyen, daha doğrusu okula devam oranlarının artırılmasına yönelik bir çalışma olup, bu çalışma 2013 tarihi itibarıyla yürütülmeye başlanmıştır ve çalışma kapsamında da öğrencilerin okula devamlarının sağlanmasına yönelik, devamlarının artırılmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

Bildiğiniz gibi, TEOG (Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş) Sistemi ve bu sistem kapsamında yapılan merkezî ortak sınavlar kapsamında da yine bu öğrencilerimiz için, sınava giremeyen ya da sınav konusunda sorun yaşayan öğrenciler için yedek soru kitapçıkları hazırlanmış ve onların yedek salonlarda sınava girmeleri sağlanmıştır.

Sayın Müsteşarımızın da bahsettiği gibi, 2011 yılında, İlköğretim Genel Müdürlüğümüz -mülga genel müdürlük bu, Millî Eğitim Bakanlığındaki yapılmadan önce var olan, şimdi Temel Eğitim Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışmalarını yürütülen genel müdürlük- zamanında da mevsimlik gezici tarım işçisi çocukların eğitimleri konulu bir genelge hazırlanmış

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 5

ve 81 valiliğe gönderilmiştir. Bu genelge kapsamında da öğrencilerin eğitimlerinin desteklenmesi konusunda illerimize gerekli talimatlar verilmiştir.

Şu anda yürürlükte olan bir sistemimiz var; Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Standartları Sistemi. Bu sistem kapsamında, ülke genelindeki tüm okul öncesi eğitim kurumları ile ilkokul ve ortaokullarda çocuğa yönelik sunulan her türlü eğitim hizmetine ilişkin veriler toplanılmakta, analiz edilmekte, değerlendirilmesi yapılmakta ve sonuçlarının da iyileştirici çalışmalar için kullanılması sağlanmaktadır. Yine, tarım işçiliği konusunda çocukların eğitime devamlarının artırılması da bu kapsamda gerçekleştirilen çalışmalardan biridir.

Bakanlığımızın diğer bir genel müdürlüğü Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarının eğitim hakkına erişimlerinin engellenmesi, çocuk işçiliği, şiddet, zorbalık, madde kullanımı, ihmal, istismar gibi durumlar konusunda okullarda rehberlik servisleri ile ilçelerde bulunan rehberlik ve araştırma merkezleri aracılığıyla koruma ve önleme odaklı çalışmalar yürütülmektedir. Mevsimlik tarım işçiliği konusu da yine bu çalışmalar kapsamında ele alınan konulardan biridir. Bu koruyucu ve önleyici hizmetler öğrencilerin okula uyumlarının sağlanması amacıyla oryantasyon hizmetinin verilmesi, öğrencilerin akademik başarılarının artırılması amacıyla eğitsel rehberlik hizmetlerinin verilmesi, aile eğitim programlarıyla anne-baba becerilerinin artırılmasına yönelik eğitimlerin verilmesi, okul rehberlik servisleriyle il ve ilçelerde bulunan rehberlik ve araştırma merkezleri aracılığıyla bireysel ve grupta danışma hizmeti sunulması şeklindeki çalışmalardır.

Bir başka birimimiz Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü. Bu Genel Müdürlüğümüz bünyesinde çeşitli projeler yürütülmüş ve şu anda da planlanan ve yürütülmeye başlanılacak olan projeler var. Bunlardan biri, Özellikle Kız Çocuklarının Okullulaşma Oranının Artırılması Projesi. Bu proje kapsamında, başta kız çocukları olmak üzere eğitime devam etmeyen tüm çocuklar, özel politika gerektiren gruplar, mevsimlik tarım işçileri kapsamında olan çocuklarımız ve okul terk riski taşıyan çocuklar projenin hedef grubudur. Proje kapsamında 16 ilde, mevsimlik tarım işçileri de dâhil, tüm okula devam etmeyen çocukların okula devamını sağlamaya yönelik il eylem planları oluşturulmuş ve uygulanmıştır. 2.000'den fazla da çocuğun okullulaşması sağlanmıştır. Proje kapsamında 89 hibe programı yürütülmüş, bunların 2 örneği: Pamuk Tarlasına Değil, Okula Gitmek İstiyorum Projesi, bir diğeri de Eğitim Hayattır Projesi şeklindedir.

Yine, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğümüz, Şimdi Ailemizin Desteği ile Okuma Zamanı Projesi'ni gerçekleştirmiş ve Şanlıurfa merkezde mevsimlik tarım işçileri ve çocuklarına yönelik olarak yapılan farkındalık kampanyası, ders desteği, sosyal etkinlikler gibi faaliyetlerle örgün eğitimi bırakmış veya bırakma riski olan kız çocuklarının tekrar eğitime kazandırılması için çalışmalar yürütmüştür.

Şu anda, 2015 yılı Nisan ayında uygulamaya konulması planlanan Özellikle Kız Çocuklarının Okula Devam Oranlarının Artırılması Projesi kapsamında da yine mevsimlik tarım işçiliğine yönelik faaliyetler konusunda hibe programları yer almaktadır.

Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Bakanlığımızdaki öğrencilerimizin taşıma faaliyetlerinin yürütüldüğü bir genel müdürlük. Diğer çalışmalarının yanında bu çalışmalar da Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülüyor. Mevsimlik tarım işçilerinin zorunlu eğitim çağında olan ancak eğitimden uzak kalan çocukların eğitim hizmetlerine ulaşması ve okula devamlarının sağlanması amacıyla öğrenci taşıma uygulaması yapılıyor bu Genel Müdürlüğümüz bünyesinde. Söz konusu öğrencilerin okul kıyafetleri ve malzemeleri de yine Başbakanlık genelgesi hükümlerine göre il ya da ilçe sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarınca temin edilmektedir. Bu öğrencilerin ders kitapları geldikleri il ya da ilçe millî eğitim müdürlüklerinden temin edilememişse, nakil gittikleri il ya da ilçe millî eğitim müdürlüklerinde karşılanabiliyor.

Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğümüzde yapılan çalışmalar ise açık öğretim okullarıyla ilgili çalışmalar, vatandaşlara bu alanda hizmet veriliyor. Hedef kitlesi, mecburi öğrenim çağı dışına çıkmış, eğitim imkânlarından faydalanamamış ve hâlen eğitime ulaşamayan öğrencilerimiz için açık öğretim okulları gerçekleştiriliyor. Mevsimlik gezici tarım işçilerinin açık öğretim okulları kayıtları açık öğretim okulları bilgi yönetim sistemi üzerinden yürütülmektedir ancak sistemdeki veriler tüm vatandaşlar için tutulmakta olup gezici tarım işçileri için ayrı bir veri bulunmamaktadır. Ama, bu verinin bulunmaması demek bu hedef kitlesi içerisinde mevsimlik tarım işçileri olan öğrencilerin olmayacağı anlamında değil, sadece buna yönelik bir veri kaydı bulunmuyor.

Bu konuda yaşanan sorunlar, özellikle Bakanlığımızda yaşanan sorunlar: Bu mevsimlik işçi çocuklarının okullara kayıt ve devamlarında sorunlar yaşanıyor. E-okul öğrenci nakil taleplerinde sorun yaşanıyor çünkü illerimizde e-okulla ilgili iş ve işlemlerin uygulanmasıyla ilgili bu güncellemeler yeni gerçekleştiğinden dolayı bazen bu anlamda sorun yaşayabiliyoruz. Öğrencilerin giyim ve kırtasiye gibi ihtiyaçlarının veliler tarafından karşılanmasında yaşanan zorluklar gerçekleşebiliyor, sorun oluşturabiliyor ve özellikle dil sorunu olan çocuklar gittikleri yerlerde uyum sorununa sebep olabiliyorlar.

Bu konuyla ilgili olarak önerilerimizi size şöyle sıralayabiliriz: Sosyal güvenlik açısından çalışan çocukların sigortalılık ve genel tedavi hizmetlerinden ücretsiz yararlanmaları ve sigorta primleri konusunda değerlendirmeler yapılması

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 6

düşünülebilir. Gezici öğretmenlik uygulaması yapılabilir. Mobil veya çadır okul uygulaması yaygınlaştırılabilir. Yatılı bölge ortaokullarına bu çocukların yerleştirilmesine devam edilebilir. Taşınmalı eğitim uygulaması yine devam edilebilecek uygulamalardan biri. Öğrencilerin kırtasiye ve giyim ihtiyaçları Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı aracılığıyla karşılanabilir ve şartlı eğitim yardımından bu ailelerin de özellikle yararlanması sağlanabilir. Öğrencinin aileye günlük getirisi veya en azından yarısı kadar maddi destek verilerek bu çocukların okula erişimleri sağlanabilir. Millî Eğitim Bakanlığı örgün ve yaygın eğitimi destekleme ve yetiştirme kursları kapsamında öncelikli ve zorunlu kurslar bu çocuklarımız için düzenlenebilir ve özellikle çocuğunu okula göndermeyen ailelerle ilgili ceza yaptırımını konusu üzerinde titizlikle durulabilir.

Arz ederim, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz.

Sorusu olan...

MEHMET S. HAMZAOĞULLARI (Diyarbakır) – Sunumuz için teşekkür ediyorum.

Birinci sorum: Mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarının TEOG'a girmesi noktasında yardımcı olduğunuzu söylediniz de kaç çocuk sınava girmiş şu ana kadar ve başarı oranımız ne?

Bir de öneriler kısmında, çocukların sigorta ve genel tedavi hizmetlerinden ücretsiz yararlanması noktasında bir öneriniz var. Zaten 18 yaş altı bütün çocuklar şu an ücretsiz tedavi alabiliyor. Onların düzeltilmesini istedim.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Vekilime.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI YUSUF BÜYÜK – Sayın Başkanım, mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarının kaç tanesinin TEOG'a girdiği ve başarı durumlarıyla ilgili istatistikler Bilgi İşlem Daire Başkanlığımızdan alınıp makamınıza ulaştırılacaktır.

BAŞKAN – Sayın Tüzel, buyurun.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Teşekkür ederim sunum için.

Doktor Elif Hanım'a birkaç şeyi anlamak için sormak istiyorum: Şimdi, bu 2005'te yapılan ortak beyan metni dikkatimi çekti yani "çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin önlenmesi" diye bir ifade geçiyor. Yani, çocuk işçiliğini önleyemiyoruz, hiç değilse en kötü biçimlerini önlemek mi buradaki amaç? Ve burada "en kötü biçim"den kasıt ne? Biraz bunu anlamak istiyorum.

Bir diğer şey: Şimdi, Millî Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tamam, bununla ilgili olabilir de Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçiliğinin buradaki fonksiyonu ne? İşte UNICEF olur, ILO olur yani çocuklarla, çalışma hayatıyla ilgili bir uluslararası kurum olur da Amerikan Büyükelçiliği burada nasıl bir tercih, nasıl bir rol oynuyor? Onu anlamak istiyorum.

MEHMET S. HAMZAOĞULLARI (Diyarbakır) – Bir de sunumda Amerikan Büyükelçiliğinin önde yazılmasının anlamı ne? O da ayrı bir konu.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Nasıl bir şeyi var, bir şeyde mi bulunuyor, fonksiyonu nedir yani maddi yardımda mı bulunuyor? Niye o tercih edilmiş?

Bir diğer şey: Şimdi, bu kız çocuklarının okula devamı için 10 milyon avro hibe... Bu önemli bir proje, Nisan 2015'te, miktar da büyük ama bu 10 milyon avronun hepsi herhâlde bu tarımdaki kız çocukları için harcanmayacak, onlar da bir parçası. Bu proje ne durumdadır, nasıl bir şey düşünülüyor? Ne kadarlık kısmı, ne biçimlerde tarımdaki kız çocuklarının eğitimi için, okula devamı için değerlendirilecek? Bunun ayrıntıları, biraz daha bilgilenmek istiyoruz.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Matlı, buyurun.

ÖNDER MATLI (Bursa) – Teşekkür ediyorum.

Ben de Levent Bey'in söylemine özellikle katıldığımı vurgulamak istiyorum. 22 Eylül 2005 tarihindeki bu ortak beyanda Amerikan Büyükelçiliğinin buradaki fonksiyonu nedir? Burada acaba bizde olmayan bir "know how" var da Amerika'dan böyle bir "know how" transferi gibi bir durum mu var? Açıkçası bunu merak ediyorum, bunu sormak istiyorum.

Bir sorum daha: Bizim bütün kurumlardan aldığımız sunumlarda, maalesef, en büyük problem tabii ki kayıt problemi. Mevsimlik tarım işçilerinin durumuyla ilgili olarak maalesef istatistiki bir bilgiye sahip değiliz ve sizin sunumunuzdan da anladığımız kadarıyla farklı herhangi bir veri tutulmamaktadır. Ama, sorunlar kısmına baktığımız zaman da mevsimlik işçi çocuklarının okullara kayıt ve devamlarında sorunlar yaşanmaktadır. Peki, bu devamsızlık rakamlarıyla ilgili olarak acaba genel bir rakam verebilir misiniz? Buradan en azından bölgesel olarak mevsimlik tarım işçileriyle ilgili olarak bir çıkarım yapabilir miyiz?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 7

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Benim de bir iki sorum ve değerlendirmem olacak sunum yapan arkadaşlara.

Şimdi, tabii, genel anlamda mevsimlik tarım işçileriyle ilgili bir kayıt olmadığı gibi eğitimle ilgili anladığım kadarıyla da bir kayıt yok. Özellikle bu değerlendirmelerimizde çözüm önerilerinin çok somut olarak... Çünkü, çalışma hayatıyla ilgili, her alanla ilgili problemler var; kamu çalışanlarıyla ilgili konuşursanız burada konuşuruz, işçilerle ilgili, kendilerine göre farklı alanları var. Ama, bunlardan farklı olarak çalışanların çocuklarına da sirayet eden sorun mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarının eğitimiyle alakalı problem. Şimdi, mesela somut olarak mutlaka e-okul üzerinden, bir modül üzerinden bunların sayısal anlamda belirlenmeleri... Şimdi, projelerden bahsediyor, mesela bu 2011'deki genelge doğrultusunda bunun sahadaki karşılığı ne, kaç öğrenciye ulaşılabilmiş? Tabii, kayıt olmayınca doğal olarak bunlarla ilgili de belki çok şey olmayacak. Bunları bizim bilmemiz gerekiyor.

Bir de zannediyorum, okullaşma oranının en düşük olduğu... Ki Millî Eğitim Bakanlığı genel politikası çerçevesinde okullaşma oranını artırmaya çalışıyoruz. Okullaşma oranının içerisinde en sıkıntılı alan mevsimlik tarım işçilerinin çocukları, nüfus olarak da en yoğun. Türkiye'de işte diyelim aile başına 2,1 nüfus düşüyorsa, mevsimlik tarım işçilerinde bu 5'tir, 6'tır, 7'dir yani işte Adıyaman'da 5,1; Şanlıurfa'da 6,7 herhâlde geçenki sunumda... Yani, bizim okullaşma oranını artırmamızın da aslında temel yolu bu mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarının eğitimiyle alakalı. Biz özellikle rapor kısmında bunu çok önemsiyoruz, belki bu cümle biraz kaba olacak ama büyükleri kurtaramazsak bile çocukları mutlaka kurtarmamız lazım bu şeyin içerisinde. Bunlarla ilgili ne yapılması lazım? Mesela, bazı projelerden bahsetti, 10 milyon euro, Levent Bey bahsetti bunun büyüklüğünden. Şimdi, ben Millî Eğitim Bakanlığının yatırımları ve bütçesini az çok eğitim sorununun en fazla olduğu il olan Şanlıurfa'dan takip ettiğim için, Şanlıurfa'da bir yıl içerisinde yapılan okul sayısı 351, 420 trilyon, yalnız aralığım son haftası ek ödeneklerinden gönderilen para 34 trilyon. Yani, bu 10 milyon euro, 50 milyon euro, 120 milyon euro bir para değil. Onun için, bize somut olarak... Mesela bunların tabii kayıt altına alınması, sizden önce Tarım Bakanlığında çiftçiler, belki ocak ayında başlayacak olan bir tarım ürünüyle ilgili önceden kaç aile gidecek, bunların kaç çocuğu var, bunların mutlaka Millî Eğitim bünyesinde bir bilgi sisteminde toplanması ve onlara yönelik olarak belki gezici öğretmen olabilir, belki bunların oradaki yatılı bölge okullarında -sayılarına göre- orada bir sınıf açılması yani somut olarak bu öneriler üzerinden bizim millî eğitimle ilgili net bir yol haritası ortaya koymamız gerekiyor.

Arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum, çözüm önerilerini genel hatlarıyla bize sunmuşlar, belki bir zaman probleminden dolayı da olabilir. Önümüzde, zannediyorum, iki üç haftamız var, şubatın ortalarına doğru... Bu konuda özellikle bize çok somut olarak, işin maddi boyutuna hiç bakmadan çünkü bunların tümü bir yılda yapılan yatırımların bir yıldaki rakamını geçmez. Bunlarla ilgili, bizim yasal altyapıyla ilgili ne yapmamız lazım Komisyon olarak, bunu Türkiye Büyük Millet Meclisinin iradesine biz arz edeceğiz, oradan da inşallah bu temel sorunu çözüp, aynı zamanda Millî Eğitim Bakanlığı da, hepimiz de hem o okullaşma oranının artması hem de çocuklarımızın nitelikli eğitim almasıyla ilgili önemli bir katkı vermiş olacağız. Ben özellikle bunu bir değerlendirme olarak ve göndereceğiniz raporlarda talep olarak ifade edeyim.

Sayısal verileri sormuyorum çünkü rakam olmadığı için, işte kaç tane çadır okul yapılmış falan, daha ziyade -zannediyorum- proje bazında yürüyen işlerle ilgili bilgiler var, genel anlamda bir bilgi yok, bu ancak bu işin altyapısıyla ilgili.

Bir de yine bu meslek edindirmeye ilgili -gerçi İŞKUR ama- mesleki teknik eğitimde buradaki yetişkinlerle ilgili neler olabilir?

Bir de bildiğim kadarıyla -yanlışsa düzeltin- 4+4+4'deki son 4'ünde açık öğretim lisesinde okuma imkânı var, öyle mi? Şu anda bizim açımızdan, zaten mevsimlik tarım işçileri ailelerinin çocuğunu eğitim noktasında devam ettirmemeyi düşünen ailelerin zorunlu olarak ilgi alanlarına giren kısım 4+4, ondan sonrası açık öğretim üzerinden devam ediyor. Özellikle bu 4+4 kısmıyla ilgili biz -ana okulu da tabii bunun içerisine dâhil olmak üzere- gerekirse Millî Eğitimle tekrardan bir toplantı yapabiliriz çünkü bunu çok önemsiyoruz yani çocukların eğitimi konusu çocuk işçiliğini de engelleyecektir aslında, çocukları okullulaşmaya sevk ettiğiniz zaman çocuk işçiliği diye bir problemle karşı karşıya kalmayacağız. Bununla ilgili bir değerlendirmenizi yazacağımız raporda arzu ettiğimi ifade ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

Başkanım, buyurun.

İzmir Milletvekilimiz Ali Aşlık.

ALİ AŞLIK (İzmir) – Sayın Müsteşarım, ben de eğitimle alakalı... İzmir'imizde 300 binin üzerinde Roman vatandaşımız var ve bunlar mevsimlik işçi gibi gözükmese de çok dezavantajlı şartlarda yaşamakta ve eğitimden yeterince faydalanmadığını düşünmekteyim. Bu vatandaşlarımızın büyük bir kısmı tarımda istihdam edilmektedir ve yeşil karttan faydalanmak adına da çalıştığı süreleri sigorta olarak göstermiyorlar. Dolayısıyla, istatistiklerde bunların çoğu gözüküyor. Gözükmediği için de bu dezavantajlı gruplar için Millî Eğitim olarak özel bir çalışma yapıyor muyuz? Özellikle bunların

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 8

çocuklarının... Anayasa’da eşitlik var ama bu eşitlik, sosyal devlet ilkesini eğitimde ne kadar hayata geçirebiliyoruz? Bunlar için özel bir gayretimiz var mı? Bunlara eğilmemiz için bunların süreç içinde devlet düşmanı olup polise, askere silah çekmesini mi bekleyeceğiz? Avrupa’da birtakım fonlar bunları fonlamaya başlamıştır son beş on yılda. Bunlarla alakalı Millî Eğitim olarak ne tür bir çalışma yapmaktayız? Tabii, bu konu aynı zamanda ülkenin millî güvenliğini de yakından ilgilendirdiği için ben güvenlik birimleriyle de bu konuyu derinlemesine görüşüyorum ama Millî Eğitim olarak burada için neresindeyiz? Ben bunu sormak istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI YUSUF BÜYÜK – Sayın Başkanım, sunumda süre kaydı olması sebebiyle Millî Eğitim Bakanlığının bu konudaki istatistiklerini sunuma yansıtmadık ancak notlarımızı aldık. Başkanlığınıza, Millî Eğitim Bakanlığında mevsimlik tarım işçileriyle ilgili Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığında tutmuş olduğumuz istatistikleri size zaten 10 Şubata kadar rapor hâlinde göndereceğiz, bu sorulan sorularla ilgili bütün bilgileri de orada sunacağız.

Ancak, bu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Amerikan Büyükelçiliği ve Millî Eğitim Bakanlığı tamamen bir iyi niyetle ilgili, ortak beyan bildirisi, yoksa burada herhangi bir maddi kayıt yoktur, önde yazılmasının da herhangi bir anlamı yoktur, arkadaşlarımız bu şekilde kayıtlara geçirmişlerdir.

Diğer sorulan sorularla ilgili Bakanlığımızın istatistikleri raporla birlikte arz edilecektir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Bu “en kötü biçim”den kasıt ne yani bu tarım işçiliği mi oluyor?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI YUSUF BÜYÜK – “Zaten bunun önüne geçemiyoruz, bari en kötü biçimin önüne geçme” anlamında imzalanan bir iyi niyet gösterisi. Bir fotokopisini gönderebilirim Levent Bey size, elimizde şu anda çünkü.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Evet, iyi olur, yararlanırım.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI YUSUF BÜYÜK – Sokakta çalışma, küçük ve orta ölçekli işletmelerde ağır ve tehlikeli işlerde çalışma, aile işleri dışında ücret karşılığı gezici ve geçici tarım işlerinde çalışma olarak belirlenmiştir en kötü işçilik.

BAŞKAN – Sorusu olan milletvekilimiz yoksa...

Çok teşekkür ediyorum..

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI YUSUF BÜYÜK – Biz teşekkür ediyoruz efendim.

BAŞKAN – Özellikle rapor aşamasında yine karşılıklı değerlendirme ihtiyacı olursa eğitimle ilgili, somut önerilerle inşallah sizden talep edelim.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI YUSUF BÜYÜK – Biz hazırlayıp göndereceğiz Başkanım.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Millî Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcımıza ve Daire Başkanımıza.

Şimdi, üçüncü sunumu yapmak üzere Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Müsteşar Yardımcımız Ömer Bozoğlu Bey.

Sayın Müsteşarım, buyurun.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ÖMER BOZOĞLU – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz ve değerli katılımcılar; ben de şahsım ve Bakanlığım adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bakanlığımıza yönelik Komisyonumuzun yöneltmiş olduğu üç soru Bakanlığımızda üç farklı genel müdürlüğümüzün görev alanına girmesi hasebiyle, bunları toparlayarak ben sizlere arz etmeye çalışacağım.

Öncelikle, konuşmama başlarken, sabah sizin de ifade ettiğiniz, bu Antalya Gazipaşa’da meydana gelen kazada vefat eden tarım işçisi kardeşlerimize Allah’tan rahmet diliyoruz ve bununla ilgili de biraz önce il müdürlüğümüzden, sosyal yardımlaşma müdürlüğümüzden de bilgiler bize ulaştı ve ailelerle şu an birlikteler. Ailelerin daha çok Batman’dan gelen ailelerimin olduğu yönünde bir bilgi var. Tüm bu süreç içerisinde ihtiyaç duyulan sosyal yardım ve diğer sosyal destekler sağlanması yönünde gerekli koordinasyonu yaptığını ifade ediyorlar. Bu açıklamadan sonra Komisyonumuzun başlığında da ifade edilen mevsimlik tarım işçilerinin sorunlarının araştırılmasıyla ilgili 2010 yılında Başbakanlığımız tarafından yayımlanmış olan bir genelge ve yine Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan 2010 yılındaki eylem planında Bakanlığımızın o gün için ilgili genel müdürlükleri, malum 2011 yılında Bakanlığımız kurulduktan sonra bu birimler ve ilgili genel müdürlükler Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının çatısı altında yapılandırıldı. Kavramsal olarak da bu genelge ve eylem planlarında daha çok mevsimlik gezici tarım işçileri konusuna vurgu yapılmakta. Bu kavramsal

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 9

tanımlamanın da belki Komisyonumuzun ilerleyen süreç içerisinde, sabah Tarım Bakanlığımızın ilgili birimlerinin ifade ettiği başlık içerisinde gündeme getirilmiştir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına yöneltilen sosyal yardımların kapsamı, niteliği ve miktarı ve bunların uygulanma esaslarına yönelik olarak yaptığımız çalışmaları kısaca şu başlıklar altında ifade etmek isterim. Eylem planında da gezici tarım işçilerine yönelik gittikleri yerde gerekli sosyal yardımların sağlanması, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğüne o günkü bu görev verilmiş. Tüm vatandaşlar, sosyal yardıma ihtiyacı olan vatandaşlarımızın buldukları ilçe ya da il merkezindeki sosyal yardımlaşma vakıflarında bir kayıtları var ve bu kayıtlar üzerinden biz sosyal yardımları TC numaraları üzerinden girerek bunu yapmaya çalışıyoruz. Fakat gezici tarım işçileri kendi il ve ilçe sınırlarında gittiklerinde, o buldukları ilçe vakıfları bunları bir seferlik yardımlar yaparak desteklemeye çalışıyorlar ve bu yardımların da tutarı yine her vakfın mütevelli heyetinin ve bu aileyle ilgili yapmış olunan sosyal inceleme çerçevesinde gerçekleştiriliyor ve bunlar da gıda, yakacak ya da eğitim yardımları başlığı altında çeşitlendirilebilir.

Bir diğer önemli sosyal yardım desteği “eğitim ve sağlık” başlığı altında yapılan, şartlı nakit transferi olarak yapılan bir yardım başlığı. Bununla ilgili ayrıntıları bir sonraki slaytta ve detayları içerisinde vermeye çalışacağım. “Eğitim” başlığı altındaki yardımlarımız 35 ila 60 TL arasında değişiyor ve aylık bu yardımlar yapılıyor ve on ay süreyle devam ediyor. Sağlık yardımı ise annenin hamileliğiyle başlayıp çocuğun 6 yaşına kadarlık olan süre içerisinde devam eden bir yardım. Doğumda 75 TL, doğumdan sonraki her ayda da 35 TL olarak ailelere bu yardımlar yapılmakta.

Gezici tarım işçilerinin çalışmalarına yönelik de yine eylem planında ve Başbakanlık genelgesinde ihtiyaç duyulan projelerin de desteklenmesi yönünde bir görev yine Sosyal Yardımlaşma Genel Müdürlüğümüze tevdi edilmiş ve bugüne kadar Genel Müdürlüğümüze 2009-2014 yılları arasında Ordu ve Konya illerinden ve ilgili vakıflarımız aracılığıyla gönderilen 7 adet proje var ve bu projeden 15.700 çocuk için toplamda 346.179 TL’lik kaynak ilgili vakıflar aracılığıyla gönderilmiş ve bu projeler hayata geçirilmiştir.

Bu yardım sürecinde, tek seferlik yardımlarda iş süreci nasıl işliyor? Onunla ilgili de kısaca bir bilgi arz etmek isterim. Ailede yetişkin bir kişi sadece başvuru ve sorgulama izin dilekçesini imzalamak suretiyle SDV’ye başvurur. Çünkü vakıflarımızda kişiye ait bilgiler kişinin kendi imzalı dilekçesi olmadan hiçbir zaman gerçekleştirilmez. Bu tüm ülke genelindeki vakıflarımız için de uygulanan bir yöntem. Vatandaştan bu süreçten sonra başka hiçbir evrak talep edilmiyor. Tamamen elektronik bilgi sistem üzerinden, veri tabanı üzerinden bu sorgulama yapılıyor. İncelemesi aynı anda 30 yani kişilerin farklı bilgisi 16 kurumun veri tabanından online olarak sistem üzerinden sorgulanıyor ve hane ziyareti yapılarak hanelerin yoksulluk durumları da yerinde tespit edilebiliyor yani bu da bir sosyal inceleme ihtiyacı duyulduğunda bunu da gerçekleştiriyoruz. Bu sosyal inceleme formu doldurularak sistem üzerinden mütevelli heyetine bu durum aktarılıyor ve karar organı olan mütevelli heyeti tarafından sistem üzerinden hak sahipliği kararı verildikten sonra yardım miktarı belirleniyor ve nakit yardımlar PTT aracılığıyla yapılabiliyor. Sisteme kayıtlı olan şu an 1 milyon 800 bin hanenin PTT kartı kendilerinde mevcut. Gittikleri her yerde bu sistem üzerinden de bu hesaplara ulaşması mümkün. Aynı olarak teslim edilmesi gereken yardımlar ise yine vakfın sosyal inceleme görevlileri tarafından ailenin kendisine bizzat elden yerinde evine gidilerek teslimatı yapılır ve teslimat aşamasına kadar tüm aşamalar bilgi sistemi üzerinden otomatik olarak da muhasebeleştirilip ve takibi daha sonra da sorgulanabilmektedir.

Şartlı eğitim yardımıyla ilgili yardımın kapsamında bundan faydalanmak isteyen vatandaşların ne yapması gerekiyor? Sosyal güvencesi olmayan, fakir ve muhtaç durumda bulunan ailelerin çocuklarını okula göndermeleri şartıyla yardım yapılıyor. Buradaki tek şartımız ailenin sosyal güvencesinin olmaması ve çocuğun devamının sağlanmış olması. 3294 sayılı Kanun ve ilgili fon kurulu kararları çerçevesinde 18 yaş üstü aile bireyleri bunun için başvuru yapabiliyorlar. İlkokul, ortaokul ve lisede bulunan tüm çocuklarımıza şartları tutma kaydıyla ve eğitime devam etmeleri kaydıyla bu yardımlar yapılmakta. İlkokulda erkek öğrenciler için 35 TL, kız öğrenciler için 40 TL, orta ve lise öğrencilerinde erkek öğrenciler için aylık 50 TL, kız öğrenciler için de 60 TL yardım yapılmakta ve bu yardımlar on ay eğitim süresi içerisinde iki ayda bir toplu olarak ve yine PTT aracılığıyla sosyal yardım kartına bu paranın yatırılması şeklinde aileye ulaştırılmakta. Bunlarla ilgili yaşamış olduğumuz sorunları çözüm önerileri, politika önerileri kısmında ayrıca tekrar değineceğim.

Yine, Bakanlığımızın ilgili birimlerinden kadınlar ve çocuklara yönelik de yöneltilmiş olan soruyla ilgili... Sosyal uyumlarının geliştirilmesi amacıyla uygulanan ya da uygulanması önerilen politika alternatifleri ve projelerimiz. Öncelikle eylem planı ve strateji belgelerinde verilmiş olan doğrudan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğümüze bir görev olmamakla birlikte Genel Müdürlüğümüz kendi çalışmaları alanında bu konuya hassaten çalışmaları burada sizlere kısaca arz etmek istiyorum. Özellikle 2003 tarihli ve 4956 sayılı Kanun ve 26 Ocak 2012 tarihli ve 6270 sayılı Kanun ile kendi nam ve hesabına tarımsal faaliyette bulunan kadın çiftçilerine sigorta kapsamında sayılması için aile reisi olma koşulu kaldırılarak böyle bir sosyal hakkın sağlandığını görüyoruz.

Yine Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından 2009 yılında tarım ve halk eğitim il içe müdürlüklerinde yönetici pozisyonlarında görev yapan kamu personeline yönelik toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri ilgili Genel Müdürlüğümüz

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 10

tarafından verilmiştir ve bu eğitimler yine devam etmektedir. 2012 yılında Bakanlığımız Tarım, Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı ve Türkiye Ziraat Odaları Birliği arasında bir iş birliği, Kadın Çiftçi Eğitimi İş Birliği Protokolü imzalandı ve protokol çerçevesinde de çalışmalarımız devam ediyor. Protokolle kırsal alanda yaşayan ve çiftçilikler uğraşan kadınların tarım, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet, kişi hak ve özgürlükleri konularında eğitilmesi ve kurumlar arası iş birliğinin geliştirilmesini amaçlıyor bu protokol. Bu protokol kapsamında 5 ilde toplam 771 kadın çiftçiye bugüne kadar eğitim verilmiştir ve bu eğitim çalışmalarını yine devam ediyor. Eğitimlerin yaygınlaştırılması ve 81 ile ulaştırılmasıyla ilgili 2015 yılı Ağustos ayına kadar da tamamlanması yönünde Genel Müdürlüğümüz ve ilgili iş birliği olan paydaş kurumlara bir hedef söz konusudur.

Yine, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı koordinasyonunda, sabahki sunumda da vardı, Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi Ulusal Eylem Planı kapsamında ilgili Genel Müdürlüğümüze verilmiş olan bazı görevler var. Bunlar yoksulluk, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, tarımsal üretim, girişimcilik, örgütlenme, istihdam, pazarlama, doğal kaynakların kullanımı ve korunması konularında kadına yönelik sadece gezici tarım işçilerine yönelik değil, tüm kırsaldaki tarım alanındaki çalışan kadınlara yönelik kapsayıcı bir ortak çalışma ve bu alanda yapılan faaliyetleri bu eylem planı kapsamında ilgili bakanlıkla belli dönemler hâlinde de iletmekeyiz.

Yine ilgili Genel Müdürlüğümüzün Kadının Statüsü Genel Müdürlüğümüzün uluslararası fonlardan sağlanan bazı destekler var. Kadınların Ekonomik Fırsatlara Erişiminin Artırılması Projesi 2012-2017 yıllarını kapsayan ve projenin toplam bütçesi de 4 milyon 500 bin ABD doları. Burada tabii, çok farklı projeler var. Sadece bir tanesi gezici mevsimlik tarım işinde çalışan kadınların çalışma ve yaşam koşullarının irdelenmesi araştırması bu Komisyon çalışmalarımıza asıl eden bir konu olduğu için burada onu ifade etmek istedim ve bu yıl sonunda, 2015 yılı sonunda tamamlanacak. 19 Mayıs Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü bu projeyi yürütüyor ve projenin amacı da mevsimlik tarım işçiliğinde yer alan kadınların çalışma ilişkileri ve koşulları. Geçici ve gezici yaşam koşullarının nasıl şekillendiği, tarım iş aracı, işveren kadın çalışan arasındaki ilişkiler, işten elde ettikleri gelir, gelirin kullanımı, sosyoekonomik statüleriyle sigortalılık, sağlık, eğitim başta olmak üzere mevsimlik gezici işçiliğin kullanımları üzerine olan etkilerinin araştırılarak bu işte çalışmanın kadınların bugün ve gelecek yaşamlarını nasıl şekillendirdiğini anlamak ve yapılan işin işçilik sayılabilmesi ve ücretli çalışmanın kadın yararına sonuçlar üretebilmesi için nelerin yapılabileceği gibi bir amacı içeren bir araştırma. Çıktığında umarım tüm diğer paydaşların da politika belirleme süreçlerinde çalışmalarına katkı sağlayacak bir sosyal araştırma olacak.

Yine Bakanlığımız Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün bu alana özgü olarak yapmış olduğu çalışmaları bu bölümde sunmak istiyorum. Bakanlığımız Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü çocuk işçiliğinin önlenmesine ilişkin 2012/20 sayılı bir genelgeyle bu konu tüm 81 ildeki valilikler ve ilgili birimlerimizin dikkati çekilerek ve neler yapılması gerektiği konusunda kapsamlı bir genelge. Sadece genelgenin 5'inci maddesinde mevsimlik tarım işçilerinin tespit edilmesi, ihtiyaçlarının belirlenmesi, bu ailelerin yanında bulunan çocukların sağlık, eğitim, giyim, gıda ihtiyaçlarının karşılanması ve çalışmalarının sonlandırılması çocuk işçiliğinin çocuk üzerindeki olumsuz etkileri konusunda anne ve babalar ile çocukların bilinçlendirilmesine yönelik çalışmaların yapılması. Bu genelgeyle ilgili çalışmalar il müdürlüğümüzün ilgili birimleri tarafından takibi gerçekleştirilmektedir.

Yine, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz Ordu ilinde mevsimlik tarımda çocuk işçiliğinin önlenmesi konulu bir projede Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Uluslararası Çalışma Örgütü Türkiye Temsilciği ve diğer taraflar iş birliğinde bu proje yürütülmüş ve devam etmekte. Yine, 5 ilde, Adana, Gaziantep, Kocaeli, Ordu ve Şanlıurfa illeri başta olmak üzere yine Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının koordinasyonunda çocuk işçiliğinin önlenmesinde yerel kaynakların etkinleştirilmesi projesi uygulanmış ve tamamlanmıştır. Bu faaliyetlerimiz kapsamında politika önerileri, bununla ilgili yapılması gerekenler: Çalışmada da görüldüğü gibi mevsimlik tarım işçilerinin sorunlarının tespiti ve uygulanacak politikalara temel teşkil edecek düzenleyici etki analizinin yapılması.

Sayın Başkanım, burada çoklu bir iş birliğine ihtiyaç olan bir konudan söz ediyoruz. Çünkü başta Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olmak üzere, Millî Eğitim Bakanlığının, Sağlık Bakanlığının, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının, İçişleri Bakanlığının her birinin bu alanda yapması gereken görevler var ama bunun da koordinasyonunun yapılması gerekiyor ve mutlaka bu konuda mevcut durumu bütünsel olarak görebilmemiz için bir düzenleyici etki analizinin yapılarak bundan sonra belirlenecek olan politikaların bu etki analizi üzerine bina edilmesinin belki daha sağlıklı adım atmamıza katkı sağlayacağını düşünüyoruz.

Bir diğer önerimiz: Mevsimlik tarım işçilerine yönelik farklı kurumlar tarafından yürütülen bu tüm politikaların ve faaliyetlerin etkin yönetilebildiği ortak bir veri tabanının oluşturulmasına ihtiyaç var. Yani Millî Eğitimde ayrı bir veri Çalışma Bakanlığında ayrı bir veri, Aile Bakanlığında ayrı bir veri, Sağlık Bakanlığında ayrı bir veri olduğunda biz nerede ne olduğunu... Biraz ortada kaybolma riskinin var olduğunu görerek bu politika önerisini yapma ihtiyacı duyduk. Çünkü 2010 yılında yayımlanan hem genelgede bir kurul teşekkül ettirilmiş. Yani bir izleme kurulu burada mevcut. Mevsimlik

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 11

Geçici Tarım İşçileri İzleme Kurulu genelgeyle kurulmuş ve bu genelgede yer alan kurumlar belki kamudaki yeniden yapılanma kapsamında tekrar bir revize edilmesine ihtiyaç olabilir. Bu veri tabanı daha nelerin yapıldığını çok somut olarak bizim görmemize fayda olacağı düşüncesini taşıyoruz.

Bir diğer politika önerimiz mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarının şartlı nakit transferinden yararlanabilmeleri için gittikleri ilde eğitime devamlarının sağlanması. Çünkü biz bu kapsama dâhil olan çocukların takibini Millî Eğitim Bakanlığının bize göndermiş olduğu veri tabanı üzerinden ailelerin hesabına aktarıyoruz yani her ay sonunda bize buradan okula devamı olan çocukların listesi geliyor. Fakat bu mevsimlik tarım işçisi olarak gezici tarım işçisi olanların özellikle gittikleri il ya da ilçe sınırları içerisindeki Millî Eğitimin e-okul sistemine veya gezici okul eğitimine girmişlerse mutlaka oradan sisteme dâhil edilip bize dönmesi hâlinde biz şartlı nakdi aktarabiliyoruz. Bu nedenle burada birtakım sorunların var olduğunu biliyoruz çünkü yapılan araştırmalarda özellikle bu gezici tarım işçisi çocukların okula devam gün sayısının 60-70 günleri bulunduğu yönünde rakamlar var ve devamsız görünüp bu haktan mahrum olmalarını engelleme ancak Millî Eğitim Bakanlığının burada ilgili verileri sağlıklı olarak sosyal yardımlaşma vakıflarına iletilmesiyle mümkün olacak. Bunun etkin olarak yapılmasına ihtiyaç var.

Bir diğer husus da yine Sağlık Bakanlığını ilgilendiren bir husus. Çünkü mevsimlik tarım işçileri içinde özellikle hamile kadınları ve 0-6 yaş çocukların şartlı sağlık yardımlarından yararlanabilmesi için düzenli olarak sağlık kontrollerinin yapıldığı bilgisinin veri tabanı üzerinden bize iletilmesi gerekiyor. Bize iletilmediği zaman bu yardımı alamıyor aile. Bu da özellikle gezici tarım işçisi olan ailelerin gittiği ildeki sağlık birimlerinin veya aile hekimleri üzerinde bu belli periyotlarda onun detayları var, raporumuzda onu da ileticeğiz. Bize iletilmesi hâlinde bu yardımların aktarılmasında bir sorun yaşanmayacaktır ama bunlarda bu verilerin bize iletilmemesinden kaynaklı zaman zaman bir hak kaybı söz konusu olabiliyor.

Bir diğer eğitimle ilgili... Tarımda çalışan ailelerin çalışma saatlerinde çocuklarının karşılaşabileceği riskler ve gerekli tedbirler. Bu etki analizi yapıldığında da daha net ortaya çıkacak bir politika önerisi.

Yine bir başka önerimiz: Mevsimlik tarım işçisi ailelerin sosyal incelemelerinin ihtiyaçlar doğrultusunda sosyal destek uygulamasından yararlandırılması. Bakanlığımızın şu an üzerinde çalışmakta olduğu Aile ve Sosyal Destek Programı, "ASDEK" kısa adıyla, bu program hayata geçirildiğinde ihtiyaç sahibi olan ailelerin sosyal analizleri düzenli olarak yerinde uzman sosyal çalışmacılar ve psikolog ve sosyologlar tarafından incelemeleri yapılarak ailelerin ne tür sosyal hizmet ve sosyal yardıma ihtiyacı oldukları daha etkin takip edilebilecek.

Mevsimlik tarım işçiliğinde çalışmak üzere bulunduğu ilden başka bir ile giden ailelerin çocuklarının eğitimlerinin aksamaması için gezici okul uygulamasının çok etkin bir şekilde yaygınlaştırılmasına ihtiyaç var. Sizin de konuşmanızda ifade ettiğiniz bu ailelerdeki sürekli olan, devamlı olan yoksulluk döngüsünü değiştirecek olan en önemli elimizdeki etkin argüman eğitim. Yani bu ailelerin çocuklarını biz ne kadar etkin bir şekilde eğitim sistemine dâhil edebilirsek bu ailelerin yaşamış olduğu sorunların kronikleşmesi veya uzun vadede devamının önüne geçmesinde bize kolaylıklar sağlayacaktır.

Bir diğer önerimiz: Mevsimlik tarım işçilerinin özellikle toplu olarak bulunan yerlerde, çocukların bu 3 yaş ve üzeri olarak diyebiliriz, duygusal ve bireysel gelişmelerini destekleyici özel eğitim programlarının geliştirilerek verilmesi o kayıplarını gidermeleri... Çünkü mevcut eğitime devam eden, yerleşik hayatın içindeki olan arkadaşlarından geride kalmalarını önleyici, destekleyici programların mutlaka hayata geçirilmesini öneriyoruz.

Yine mevsimlik tarım işçilerine yönelik düzenlenen eylem planlarının beklenen faydayı sağlayıp sağlamadığını görmek için performans göstergelerinin geliştirilmesi ve bu doğrultuda eylem planlarının revize edilmesi. Şu an mevcut olan gezici tarım işçileriyle ilgili hazırlanmış olan eylem planlarının bu gözle bakılarak... Çünkü düzenli aralıklarla performansları ölçülmeyen eylem planları zaman zaman hayat bulmada sıkıntılar yaşanabiliyor. Bu alanda hazırlanacak olan eylem planlarında da bunun göz önünde bulundurulması.

Yine mevsimlik tarım işçilerine yönelik farklı kurumlar tarafından yürütülen politikaların, faaliyetlerin etkin koordinasyonunu ve izlenmesini sağlamak. Biraz önce genelgeden söz ettim. Bu kadar farklı paydaşın birlikte yürüteceği işte mutlaka işin bir sahibi olan kurumun olması ve o kurum koordinasyonunda bu verilerin derlenmesinin, sahada uygulamaları takip etmesinin daha verimli olacağını düşünüyoruz.

Yine, çalışma haklarının düzelmesi ve kayıt dışı çalışmanın önüne geçilmesi amacıyla yasal altyapının geliştirilmesi. Bu konuda pek çok düzenlenmiş olan mevzuat var ve bu mevzuatların birbirine olan etkisini de gözden geçirecek belki bir mevzuat etki analizinin de bu kapsamda yapılmasına fırsat olacaktır diye düşünüyoruz. Biraz önceki sayın milletvekilimizin tarım işçiliğinde çalışan çocuklarla ilgili bir soru vardı, belki ona açıklık getirme anlamında 182 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütünün Kötü Şartlardaki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması Ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Adil Önlemler Sözleşmesi 1999 yılında bakanlık olarak biz imzalamışız ve bu imzalama kötü şarttaki işçiliği tanımlamış ve 5 başlık altında. Bu başlıklardan bir tanesi de kendi namı hesabına olmayıp bir başkasının işinde çalıştırılmayı, tarım işçiliğinde çalıştırılmayı da kötü iş olarak tanımlamıştır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 12

Saygıyla arz ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sorusu olan milletvekilimiz...

Buyurun Levent Bey.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Teşekkür ederim müsteşar yardımcımıza.

Ben özellikle bu sosyal yardımlar açısından bilgi edinmek istiyorum. Mutlaka yasada vardır da bu müteveli heyeti kimlerden oluşuyor yani? Sorgulama sonucu, yardım kararı verecek olan müteveli heyeti her ilçe bazında herhâlde bunlar, değil mi?

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ÖMER BOZOĞLU – Her il ve ilçede...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Kimlerden oluşuyor, hangi sıfatı taşıyanlardan oluşuyor? Bunu öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Başka sorusu olan milletvekilimiz yok.

Benim bir iki sorum ve değerlendirmem olacak.

Şimdi, bu sosyal yardımlara esas teşkil eden bir kayıt sisteminden bahsettiniz. Oradaki değerler üzerinden bir değerlendirme yapılıyor. Bu kayıt sistemimiz merkezî bir kayıt sistemi mi? Diyelim, bir ilin, a ilçesinde ikamet eden biri gezici işçi olmak amacıyla başka bir ile gittiğinde, oranın kaymakamlığına müracaat ettiği zaman direkt kimlik numarasından onun sosyal yardım alıp almadığı, durumunun ne olup olmadığıyla ilgili böyle bir merkezî sistem var mı, varsa hangi verileri içeriyor, onu öğrenmek istiyorum.

Belki şu anda elinizde veri olmayabilir ama şartlı eğitim desteğinden ve doğum yardımından faydalanan kişilerle ilgili istatistikler var mı yıllık olarak? Bunlar sonra bize yazılı olarak da gönderilebilir eğer elinizde hazır yoksa.

Gezici tarım işinde çalışan kadının çalışma ve yaşam koşullarıyla ilgili, zannediyorum, bir çalışmadan bahsettiniz.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ÖMER BOZOĞLU – Bir sosyal araştırmamız var Başkanım.

BAŞKAN – Şimdi, bu proje ne zaman başladı? 2002-2015 diye geçiyor burada. Bunun aşaması nedir? Bunu şunun için soruyorum: Bu projeyi yürüten arkadaşlarımızdan bu konuda çağırıp bilgi alma açısından. Proje yeni başlayan proje midir, buna 2012-2015 deyince yol almış bir proje gibi duruyor. Çocuk işinin önlenmesi programından bahsettiniz. Bununla ilgili de Bakanlığımızın bir genelgesi olduğundan bahsettiniz. Bununla ilgili elinizde somut veriler var mı? Çünkü biz çok iyi biliyoruz ki ildeki kurumların ana görev olarak addettikleri konular var, onları yetiştirmekle meşguller, özellikle personel sıkıntısının problem olduğu yerlerde ki mevsimlik tarım işçilerinin en fazla olduğu iller aynı zamanda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının personel istihdamı noktasındaki en problemliler. Yani elimde şu anda veri yok ama hatırlayabildiğim kadarıyla, diyelim Şanlıurfa’da 1 milyon 800 bin nüfus var, artı 500 bin Suriyeli var, 2 milyon 300 bin. 2 milyon 300 bin içerisinde Türkiye’de eğitim çağındaki en fazla çocuğun olduğu 4’üncü il -Ankara, İstanbul, İzmir’den sonra- mevsimlik tarım personelinin en fazla olduğu il ama buradaki personel sayısı Anadolu’nun başka bir ilindeki üçte 1 nüfusunun üçte 1’i. Çok ciddi bir şey söylüyorum. Bu, diğer iller için de geçerli. Şimdi, böyle bir şeyle karşı karşıyayız, yani Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı personel politikasını belirlerken neye göre belirliyor, bu konuda bilmiyorum, personelci arkadaş var mı, çünkü bu konu defalarca... Daha önce de Bakan düzeyinde bu konu iletildi. Çünkü yoksa bu genelgelerinizin, çocuk işçiliğinin önlenmesi falan, bunların öyle, bu yörelerde genelgeyle falan çözülmesi mümkün değil. Yani 2,5 milyonluk bir şehirde, bir bakıyorsunuz, çalışan personel sayısı 80, 600 bin nüfusu olan ilde çalışan sayısı 240 mesela, 250. Şimdi, böyle bir politikada en dezavantajlı grupların yaşadığı illerde, sizin bu genelgede falan bir şeyiniz mümkün değil. Mesela bu çocuk işçilerle ilgili ben bu genelgenizin sonucunu öğrenmek istiyorum. Yani karşılığı olmadığını bilen bir çiftçi olarak, mevsimsel tarımsal işçilerin yoğun olarak yaşadığı bölgede oturan biri olarak söylüyorum. Yani bizim köyümüzün etrafındaki 80-90 köyün yüzde 90’ı mevsimlik işçi, birebir akrabamız, yakınımız, dostumuz. Yani bu manada bu şeyi soruyorum.

Bir de önerilerinizle ilgili bir kuruldan bahsettiniz. Aslında bir kurul var, yani bir merkezî, 2011’deki genelgeyle Çalışma Bakanlığı bünyesinde, ilgili müsteşar yardımcısının başkanlığında 11 kurum sayılmış, bunlardan 9’u kamu kurumu, 2’si de STK, işte TARIM-İŞ Sendikasıyla... Şimdi, bunların daha fonksiyonel hâle gelmesiyle ilgili biz Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızdan, özellikle raporunda, yani genel anlamda teşekkür ediyorum, genel hatları belirlemiştiniz, “Şunlar olmalı.” demişsiniz ama daha somut olarak, yani nokta atışı yapmaya yönelik olarak önerilerinizi biz bu 10 Şubat’a kadar o raporun içerisinde almak isteriz çünkü bu aldığımız somut öneriler bizim, özellikle raporumuzun sonuç kısmına önemli bir katkı sunacaktır. Mesela ben bu önerinizden somut olarak aldığım, şartlı eğitim desteğinin mutlaka millî eğitimdeki bir modülde bunların kayıt altına alınması ve gittikleri yerlerde de bundan faydalanılması. Bu çok somut bir öneridir. Buna

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 13

benzer, muhtemelen önümüzdeki günlerde bu konuda bize bir şey yapılabilirse, bir değerlendirme veyahut önümüzdeki raporlarda yer alırsa daha faydalı olacağını düşünüyorum.

Ben Sayın Müsteşar Yardımcımıza, ilgili arkadaşlara çok teşekkür ediyorum. Bu konularla ilgili bir açıklamanız varsa da sözü size bırakıyorum.

Buyurun.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ÖMER BOZOĞLU – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Milletvekilimizin sorusuyla ilgili kısaca bir cevap vermek isterim. Bu müteveli heyetleri il merkezlerinde vali veya görevlendireceği bir vali yardımcısı, belediye başkanı veya görevlendireceği genel sekreteri veya genel sekreter yardımcısı, defterdar, il millî eğitim müdürü, il sağlık müdürü, il gıda, tarım ve hayvancılık müdürü, aile ve sosyal politikalar il müdürü, il müftüsü, köy muhtarı bir üye, mahalle muhtarı bir üye, sivil toplum kuruluşu temsilcisi iki üye ve hayırsever vatandaşlardan iki üye şeklinde teşekkül ettiriliyor. İlçelerde de kaymakam, vakfın başkanı, belediye başkanı veya görevlendireceği belediye başkan yardımcısı, mal müdürü, ilçe millî eğitim müdürü, sağlık grup başkanı, ilçe gıda, tarım ve hayvancılık müdürü, ilçe müftüsü, köy muhtarı, mahalle muhtarı, sivil toplum temsilcilerinden bir üye, hayırsever vatandaşlardan iki üye şeklinde teşekkül ediyor.

Sayın Başkanım, bu şartlı nakit transferinden faydalanan kişilerin sayısı olarak 2,2 milyon kişinin eğitim yardımından faydalandığını görüyoruz rakamlarda. 900 bin vatandaşımızın da sağlık yardımından faydalandığı şeklinde rakamları görüyoruz.

Bir diğer, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğümüzün 2012-2015 yılı bu fonla ilgili bir sorunuz olmuştu. Orada da bu araştırma 2014 yılında başladı, 2015 yılında tamamlanacak.

İllerdeki personel dağılımımızla ilgili, malumunuz, Bakanlığımız 2011 yılından sonra kurulduğu süreç içerisinde belki en önemli sosyal sorunların büyüklüğü oranında da personel istihdamının ihtiyacı gündemdeydi ve illerin personel normu genelde ilin nüfusu ve sosyal sorunların genişliği şeklinde, her ile göre değişiyor ama “Bu yeterli mi?” dersiniz şu an için sahadaki personel sayımız, bu kadar sosyal çeşitliliği olan sorunlarla ilgili yeterli olmadığımızı değişik bütçe programlarımızda ifade ettik, burada da ifade etmek isterim.

Genelgenin sonuçlarıyla ilgili rakamları daha sonra göndereceğimiz raporda ve yine politika önerilerimizle ilgili ifade ettiğiniz hususla ilgili de ayrıntılı olarak raporumuzda somutlaştırarak ve ilgili ayrıntılarda yer vererek sunmak istiyoruz.

Arz ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Müsteşar Yardımcımıza bu değerli katkılarından dolayı.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Bir katkı yapmak amacıyla bir söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Bu veri tabanı ile ilgili sunum yapan her kamu kurumunun temsilcisi, her kamunun ayrı bir veri tabanı tutmaya çalıştığını ve birbirleriyle irtibatı olmadığını ifade etti. Şimdi, Tarım Bakanlığı bu Çiftçi Kayıt Sistemi üzerinden bu kaydı tutabileceğini ifade etti, bunu da önerdi. Bu kısacası ÇKS, Çiftçi Kayıt Sistemi bütün kamu kurum ve kuruluşlarına güvenli elektronik ağla açılmalı, bütün kamu kurumları bu güvenli ağ üzerinden bu veri tabanını ortak kullanmalı yani ortak kullanıma açılmalı. Bunun örneği Sosyal Güvenlik Kurumunda var. Mesela, bizim Sosyal Güvenlik Kurumunun veri tabanından çok sayıda kurum faydalıyor ve kendi iş ve işlemlerini bu veri tabanını baz alarak yapıyor. Her kurumun ayrıca bir modül oluşturup veri tabanı tutmasına da zaten gerek yok. Çiftçilerin hangi mevsimde hangi ile gittikleri, burada ne kadar süreyle kaldıkları bu ÇKS’yle tespit edilmeli ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları da kendi mevzuatları gereğince mevsimlik gezici tarım işçilerinin ailelerine ya da çocuklarına... Yani eğitimle de ilgili olabilir, ulaşım da ilgili olabilir yani Ulaştırma Bakanlığı da hangi mevsimde nereye ne kadar işçinin gideceğini bu sistem üzerinden bilip tedbir alabilir. Trafik kazalarıyla ilgili tedbir alınabilir, eğitimle ilgili tedbir alınabilir, sağlıkla ilgili tedbir alınabilir. Dolayısıyla, ortak veri tabanı kullanılmasının ben hem de kayıtlara girmesi açısından, raporlara girmesi açısından yararlı olacağını ifade etmek için söz aldım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum. Bu rapor aşamasında zaten sizlerin de katkılarını alacağız, bunları yazılı olarak bizlere sunarsınız.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Vekilim, buyurun.

ALİ AŞLIK (İzmir) – Sayın Başkanım, ben de katkı sağlamak adına...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 14

Biz bu mevsimlik işçilerle alakalı bir çalışma yapıyoruz, bunu bizim kategorilere ayırmamız lazım. Mevsimlik işçi deyince sanki bir yerden bir yere taşınan işçi olarak da algılamamız lazım. Tarımda çalışanların kahir ekseriyeti yani kendi işinde çalışanlar bile esasen mevsimlidir ama bizim daha çok kendi işinde olmayanların dışındakileri kategorize etmemiz lazım. Bir, kendi ilinin dışına gidenler, kendi ili içinde günlük... Mesela, evinde yatıyor ama bir yere gidip çalışıp akşam natamam şartlarda, kamyonların, kamyonetlerin, ne bileyim, istif hâline gelmiş, çalıştırılıp kamyonlarla getirilen işçiler var. Bir de küçük köylerimiz var, ufak tarım yapılıyor, her bölgenin farklı farklı tarım ürünleri var. İşte, incir döneminde incir topluyor, zeytin döneminde zeytin topluyor. Hangi ürün yetişiyorsa kendi imkânları olmadığı için çoluğuyla çocuğuyla, komşularına çalışarak geçinen insanlar var ve bunların birçoğu kayıt dışı. Nasıl kayıt dışı? Çünkü sosyal güvenlikten faydalanma adına yeşil kartları olduğu için bir gün bile sigorta gösterilsin istemiyorlar. Bizim bunu bir bütün olarak önce kategorileştirmemiz lazım. Artı, devlet olarak nasıl bunların sosyal şeylerini karşılıyorsak bunları olabildiğince sistemin içine almamız lazım ama sistemin içine almamız... Mesela, üç gün sigortalı gösterdiğin zaman yeşil kartı alınıyor elinden. Bunu bir düzene koymamız lazım, yasal düzenlemeye koymamız lazım. Bu rapor aşamasında bunu ele almamız lazım ki -hukukçu olarak bunu ben önceden ifade edeyim- rapor aşamasında bunun altyapısını da şimdiden hazırlayarak çalışalım istiyorum çünkü mademki bir çalışma yapıyoruz, kalıcı çözümler getirecek öneriler sunalım istiyorum bu raporun sonunda. Onun için de şimdiden bu çerçevede meseleye bakmamız lazım, sadece bir ilden bir ile taşınan olarak bakarsak çok güdük kalır ve asıl kitlelere ulaşmış olmayız. Onların sayısı diğerlerine göre çok daha azdır. Bu mevsimlik işçileri herkes Doğu'da, Güneydoğu'da filan zanneder. Mesela Ege'de bu çok daha yaygındır, biraz önce bahsettim, Roman vatandaşlar. Ben doğum itibarıyla, ilkokul üçüncü sınıftan itibaren mevsimlik işçi olarak çalıştım. Ben Orduluyum yani yüksekteydi bizim köyümüz. Mesela sahillerde on beş yirmi gün önce başlar fındık. Biz sahildeki fındığı toplar, sonra gelir kendi fındığımızı toplardık. Daha sonra ben eğitim için İzmir'e gittim. Tütünde çalıştım, pamukta çalıştım, meyvede çalıştım, hepsinde çalıştım yani hangi ürün üretilmişse mevsimlik işçi olarak çalıştım. Üstüne belli bir süreden sonra çalıştırdım yani işverenlik de yaptım. Çiftçilik yaptık, kabzımallık yaptık. Mesela, karpuz toplamaya gidiyorsunuz, kamyonun üzerine alıyorsunuz 5 kişi, 10 kişi, 50 kilometre gidiyorsunuz, dolduruyorsunuz, sonra alıyorsunuz. Yani, bütün şeylerde çalıştım. Onun için hukukçu olmam hasebiyle de ciddi katkı sağlayacağımı düşünüyorum o anlamda. Bunu, hukuksal veri oluşturacak yani yasal düzenlemenin altyapısını hazırlayacak mutlaka bir raporu bu anlamda hazırlayalım istiyorum. Bu anlamda söz aldım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz Vekilimize.

Bu Komisyon inşallah çok güzel veriler ortaya koyacak. Herkes emek hareketinden geliyor.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Şimdi ne düşündüm, Vekil de konuşunca, bu Ordu'da bu projeler çokçaymış. Urfa'dan sonra Ordu'ya da mı gitsek, ne yapsak?

BAŞKAN – Ordu gündemimizde var tabii.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Bu projeler ne kadar yıl uygulandı, uygulanmadı mı diye olabilir yani.

BAŞKAN – Yani, bir uygulamalarını... Tabii ki, Ordu var. Zannediyorum şu anda da bu mevsimlik tarım işçileriyle ilgili METİP'in uygulamalarından en fazla verimli anlamda istifade eden il Ordu. Orada güzel örnekler var. Biz inşallah bir gezimizi Şanlıurfa'ya, oradaki STK'larla ve vakıf, derneklerle; bir ziyaretimizi de, bu uygulamanın en iyi yapıldığı bir örnek ili de ziyaret etmemiz gerekiyor. Onu da inşallah değerlendiririz. Komisyonunda da 2 tane Ordulu vekil olunca işin rengi değişti tabii.

Çok teşekkür ediyorum Sayın Müsteşarımıza.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ÖMER BOZOĞLU – Birkaç cümleyle, Sayın Milletvekilimizin söylediği konu ilgili, Genel Müdürlüğümüzün de görev alanıyla ilgili olduğu için birkaç...

Yeşil kartla uygulama ve sosyal güvenlik sistemine dâhil olma... Bu genel sağlık sigortası kapsamında artık tüm vatandaşlar vakıflarda gerekli sosyal incelemeleri yapılarak sağlık sigortası sistemine dâhil edilebiliyor G0, G1, G2, G3 olarak ve ayrıca 2012 yılında yapılmış olan düzenlemeyle kişilerin sosyal güvenlik sistemine dâhil olmaları, sosyal yardımlardan ve diğer haklardan yardım almaları sadece eğitim, bu şartlı yardımlar dışındaki, bir seferlik yapmış olduğumuz diğer yardımlardan faydalanmalarına bir engel teşkil etmiyor. Bu şekilde de yardım verdiğimiz aileler de var.

BAŞKAN – Mevcut olan sistem içerisinde, kişinin sigortalı olması hâlinde, bu şartlı eğitim desteği dışında diğer yardımlardan istifade edebiliyor.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ÖMER BOZOĞLU – Evet.

BAŞKAN – Bizim bir görevimiz de şartlı eğitimin önünü açmayla ilgili bir öneri olması gerekiyor.

Şeyi sormuştum bir de ben, bu sistem merkezî bir sistem mi şu andaki?

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ÖMER BOZOĞLU – Onunla ilgili, bütünlük sosyal bilgi sistemi merkezî bir sistem Sayın Başkanım yani tüm ilçelerdeki biz sistemi, merkezden verileri izleyebiliyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 15

BAŞKAN – Bir ilçedeki biri, başka bir ilin ilçesindeki kişiyi kimlik numarası üzerinden değerlendirip bunun sosyal yardımı hak edip etmediğini, hangi sosyal yardım aldığını görebiliyor mu?

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ÖMER BOZOĞLU – İmzalı dilekçesini vermek şartıyla görebiliyor.

BAŞKAN – O zaman problem yok yani aslında uygulamayla ilgili. Yani, bir kişi, mevsimlik bir işçi Şanlıurfa'dan Ordu'ya gittiğinde oradaki herhangi bir ilçe kaymakamına müracaat ettiğinde kimlik numarası üzerinden onun Urfa'daki durumu görülebiliyor, ben onu anlıyorum.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ÖMER BOZOĞLU – Görülebiliyor, evet. Bir seferlik yardımları diğer ilçeler üzerinden yapabiliyoruz.

BAŞKAN – Anladım. Çok teşekkür ediyorum Sayın Müsteşarımıza bu değerli katkıları için.

Şimdi 4'üncü sunumu yapmak üzere Ulaştırma Bakanlığı Müsteşar Yardımcımız Özkan Poyraz Bey ve Karayolları Düzenleme Genel Müdür Yardımcımız Hüseyin Yılmaz Bey.

Buyurun Sayın Müsteşarım.

ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ÖZKAN POYRAZ – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyesi milletvekilleri, bürokrat meslektaşlarım; hepinizi Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı adına saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, bilindiği gibi, Bakanlığımız Karayolu Taşıma Kanunu ve yönetmeliklerinin uygulayıcısı bir bakanlıktır ve böyle bir bakanlık olarak da mevsimlik tarım işçilerinin özellikle hareketlerinin yol kenarı denetim istasyonlarımız aracılığıyla denetlenmesi özelinde fonksiyonel bir rol üstlenmiş bulunmaktadır. Yol kenarı denetim istasyonlarımız Türkiye'de 13 bölge müdürlüğümüzün altında, 75 tane istasyon olarak faaliyet göstermekte ve yaklaşık yıllık 40 milyon aracın denetlenmesini sağlamaktadır. Bu denetim faaliyetlerimizin dışında, paydaşlarımızla birlikte insan, araç ve yol denetim ve eğitimlerinin sosyal projeler şeklinde örgütlenmesi aşamasında da bir fonksiyonel ikinci, tali rolümüz bulunmaktadır.

Hem denetim fonksiyonlarımız ve hem de bu sosyal projelerimizle ilgili olarak Bakanlığımızın çalışmalarını aktarmak üzere Karayolu Düzenleme Genel Müdürlüğümüz Genel Müdür Yardımcısı Sayın Hüseyin Yılmaz'a izin verirseniz sözü aktarmak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

KARAYOLU DÜZENLEME GENEL MÜDÜR YARDIMCISI HÜSEYİN YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri ve değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Müsteşarımın da arz ettiği gibi, bizim bu konuyla ilgili yönümüz daha çok araçların denetimiyle ilgili. Bu konu üzerinde ağırlıklı olarak durmak istiyoruz ve sunumlar sırasında önemli bir mesele de mevsimlik işçilerin kayıt altına alınmasıyla ilgili olduğundan, biz de mevsimlik işçilerin kullandığı araçların kayıt altına alınması konusunu da aynı zamanda burada inceleyeceğiz ve bize 23 Ocak 2015 tarihinde gönderilen yazıda “Mevsimlik tarım işçilerinin ulaşım sorunlarının giderilmesi için yürütülen çalışmalar, mevsimlik tarım işçilerinin göç dönemlerinde ulaşım güvenliklerinin sağlanması için Bakanlığımız tarafından yapılan çalışmalar “ diye nitelendiriliyor. Bugüne kadar gerek medyadan olsun gerek bazen içinde yaşadığımız olaylardan da görüyoruz ki Türkiye'de trafik kazaları önemli bir sorun ve Dünya Sağlık Örgütünün yapmış olduğu bir araştırmaya göre de kazalara, özellikle ölümlü kazalara, bilhassa 15 ve 29 yaş grubu gençlerin neden olduğunu, birinci sırada olduğunu görüyoruz. Bunlar en riskli grubu oluşturmaktadır. Yine, yapılan araştırmalara göre, insan ölümlerinin nedenleri arasında trafik kazalarının 11'inci sırada yer aldığını görüyoruz. Bugünkü gelişmeler ışığında ve nüfusun bugünkü artışı paralelinde olayı irdelediğimizde ve aynı zamanda otomobil kullanım oranının arttığını da dikkate aldığımızda -artık bir ailede iki otomobil, üç otomobile ulaşan rakamlar görüyoruz- 2030 yıllarında yaklaşık, bu şartlarda giderse ve önlem alınmazsa bu oranın 5'inci sıraya çıkacağı tahmin edilmektedir. Tabii, bu bir öngörü ama tedbir alındığı takdirde elbette bunun daha da olumlu hâle dönüştürülmesi mümkün.

Burada Ulaştırma Bakanlığı trafik kazalarının önlenmesi için üzerine düşen görevleri en etkin bir şekilde yapmak azim ve gayretindedir. Yine 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun bize vermiş olduğu yetki çerçevesinde ve 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin de aynı zamanda verdiği yetkiler çerçevesinde bu faaliyetimiz sürdürülmektedir.

Kara yolu trafik güvenliğine yönelik eğitim, denetim ve kontrol işlemleri üç ana unsur üzerinde yapılmaktadır. Bunlardan birincisi insan unsuru, ikincisi araç unsuru, üçüncüsüyse yol unsurudur. İnsan unsuru nedir? İnsan unsuru, taşıtları kullanan sürücülerin güzel bir mesleki yeterlilik eğitiminden geçiriliyor olmasıdır. Araç unsuru ise yine kullanılan taşıtların gerekli araç muayenelerinin yapılması, kayıtlı taşıt olması yani yetki belgesi kapsamında faaliyet gösteriyor olması ve bir de kara yollarımızın bu faaliyetler için uygun hâle getirilmiş olması şeklinde özetlenebilir.

Tabii, bizim -özellikle mevsimlik işçiler yönelik olduğu için bu kısmıyla sadece ele alıyoruz- denetimlerde yapmış olduğumuz, yol kenarı denetim istasyonlarında yapılan denetimlerde yıllar itibarıyla ve... Özellikle her bölge müdürlüğü

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 16

kendi sahasına giren yerlerde denetim yapmaktadır ve bunlar bölge müdürlükleri bazında 2006 yılında Türkiye genelinde 22 bin denetim yapılmışken 2014 yılında bu denetimler 35 milyon 138 bine ulaşmıştır. Bu da bu işe verilen önemi göstermektedir. 2006 öncesi istasyonlarımızın bir kısmı Karayollarındaydı, hatta 2003 yılına kadar tamamen Karayollarındaydı. Karayollarından devraldıktan sonra biz bunun faaliyetlerini daha da aktif hâle getirdik. Buralarda sadece tonaj kontrolleri değil, aynı zamanda yetki belgesi kontrolleri yapılmakta, SRC kontrolleri ve tonaj kontrolleri yapılmaktadır.

Burada bölge müdürlüklerimizin denetim sayıları görülmektedir, her bölge müdürlüğünün yıllar itibarıyla yapmış olduğu denetim sayıları. Bunlar Türkiye’de gerçekten bir ilk. Mevsimlik tarım işçileri de bu sayının içerisinde. Biz bunlara yönelik Bakanlık olarak özel bir ayırım yapmıyoruz, yapmadık, böyle bir programımız da yok. Görüleceği üzere, 1’inci Bölge Müdürlüğü İstanbul 10 milyon araçla 1’inci sırada gelmekte, 2’nci sırada Adana Bölge Müdürlüğümüz 6 milyon 40 bin civarında bir araç denetimiyle gelmekte ve 2014 yılında toplam 35 milyon 138 bin 419 denetim gerçekleştirilmiştir. Bu denetimlerde ilgililere tabii ki idari para cezaları, tutanakları düzenlenmekte, cezalar yazılmaktadır. Bu cezalar da Maliye aracılığıyla tahsil edilmekte ve doğrudan genel bütçeye katkı sağlamaktadır.

Bu istasyonlarımızda bizim yaptığımız bir faaliyet de, kurumu olan istasyonların diğer bakanlıklarla da yapılan protokollerle ortak işletilmesi yönünde, diğer kurumlara da katkılarımız oluyor. Bunların başında İçişleri Bakanlığı, Maliye; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı gelmektedir. Bu bakanlıkların kendi görev alanlarıyla ilgili denetimlerini de bizim istasyonlarımızda görevlendireceği kişiler eliyle yapmaktadırlar.

Tabii, bizim trafik güvenliğinin artırılması yolunda yapmış olduğumuz önemli çalışmalarından bir tanesi de trafikte sorumluluk hareketi ve bunun için, 2010 yılında başlatmış olduğumuz bu hareket içerisinde birçok kurumun desteğini alarak ve birçok kurumun da katılımını sağlayarak burada gerek sürücülere gerekse halka ulaşma noktasında birçok programlar düzenlendi ve hâlen bu programlar devam etmektedir. Bu programların içerisinde tabii ki ilgili bakanlıklarla birlikte çeşitli adlar altında “İyi Dersler Şoför Amca”, “Trafikte Gençlik Hareketi”, “Can Dostları Hareketi” ve “Güvenli Taşıt Hareketi”, “Sorumlu Vatandaş Hareketi” gibi programlar yaptık. Bu programlar sayesinde halkın daha bilinçlendirilmesine çalışıldı. Programların içeriğinde yapılan belli başlı çalışmalar ise paydaş toplantıları, trafikte sorumluluk ile ilgili araştırması, arşiv çalışması, İnternet ve sosyal medya mecraları, güvenli taşıt hareketi, güvenli taşıt hareketinin sonuçları üzerinde iletişim ve halkla ilişkiler etkinlikleri, 7 adet tanıtım filmi, 1 milyon güvenli taşıt kartı dağılımı ve 124 bin poster dağıtımı gerçekleştirildi. Bu çalışmalarımız hâlen devam etmektedir.

Arz ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, zannediyorum siz daha ziyade genel manada Ulaştırma Bakanlığının verilerini paylaştınız. Bize somut olarak, mesela bizim şu kamuoyuna yoğun bir şekilde yansıyan Akşehir’deki kaza, Yalvaç, buna benzer, bugün olan, mesela Ulaştırma Bakanlığının bu tür taşımayla ilgili... Mesela, ben şunu öğrenmek istiyorum: Bu işçilerin taşınmasıyla ilgili veya insanların transferiyle ilgili, bu araçların kayıtlarıyla ilgili bir sistematigi var mı? Mesela, Millî Eğitim diyor ki: “Taşımali eğitimde kullanılacak olan araçlar şu yaşın altında olmayacak, şoförü gidecek şu sertifikayı alacak, içinde araç takip sistemi olacak, şu olacak, bu olacak.”, belli bir şeyler yapıyor. Mesela, telefon geliyor, “Efendim, bizim aracı bağladılar.” “Niye bağladılar?”, “3 yaşında olması lazım, benimki 5 yaşında.” Gibi, yani öğrenciye yönelik böyle somut şeyleri var. Mesela, Ulaştırma Bakanlığının bu manada somut, “Bizim şu şu kurallarımız var, herkes buna uymak zorunda. Ancak bu kazalar da buna uymayanların meydana getirdiği sonuçtur.” gibi somut şeyi var mı, ben onu öğrenmek istiyorum. Mesela, mevsimlik işçilerin sayısı diyeceğim, zaten sizde böyle bir veri zannetmiyorum çünkü hiçbir kurumda yok. Mesela, mevsimlik işçilerin dönemsel olarak göç yolları aşağı yukarı bellidir sizdeki, daha doğrusu buna yönelik bir şeyiniz var mı? İşte, şu dönemlerde... Mesela, nasıl ki bayramlarda bir anda her taraf seferber edilir, buna yönelik olarak insanların şeyi bilinir. İşte, büyük şehirlerden Anadolu’ya doğru, bayramın bitimine doğru da Anadolu’dan büyük şehirlere doğru, orada Karayollarının, Emniyetin olağanüstü bir şeyi olur. Buna benzer, bunların böyle yoğunlaşma dönemleriyle ilgili bir planlamanız, programınız veya çalışma var mı? Ben bunları sormak istiyorum.

Bunun dışında, söz almak isteyen milletvekillerimiz var, onlara ben sözü vereyim.

Sayın Uzun, buyurun.

AHMET TEVFİK UZUN (Mersin) – Özellikle bu hem mevsimsel tarım işçilerinin hem de ilçeler arası, iller arası giden tarım işçilerinin yoğun olarak gittiği saatler sabah ve dönüş, akşam saatleridir. Bu saatlerde böyle bir özel bir denetleme düşünüyor musunuz?

BAŞKAN – Sorusu olan?

Sayın Tüzel, buyurun.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Yani, bugün gerçekten Gazipaşa’dan üzücü haber aldık, Batmanlı ailelermiş. Ben de kara yollarını konuşuyorken, güvenli ulaşımı konuşuyorken bu haber nedeniyle baş sağlığı diliyorum bütün ülkeye, yurttaşlara, aileye.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 17

Şimdi, güvenli ulaşım tarım işçileri açısından en önemli başlıklardan bir tanesi. İşte, ölüm nedenleri arasında da bir kötü haber veriyorsunuz yani trafik kazaları nedeniyle ölümlerin 11'inci sıradan, bu, işte araç artışına bağlı olarak 5'inci sıraya yükseleceğine dair bir kara haber vaziyeti var. Bunlar nasıl önlenecek, ciddi bir problem.

Şimdi, özel sektörün de tabii burada önemli bir rolü olsa gerek. Ben bir bakıyorum, şimdi, sizin sunumunuzda Michelin, Good Year gibi lastik fabrikalarının, bu herhâlde sosyal sorumluluk programları, projeleri çerçevesinde ve onlar böyle şeylerde tabii adlarının geçmelerini isterler. Özel sektörün bu açıdan bir reklamasyon şeyi de var ama geçtiğimiz günlerde dinlediğimiz Zeynep Hoca'yı hatırladım. Mesela, Toros Gübrenin kesinlikle hiçbir şekilde tanıtımına yol açacak tarzda bir malzeme kullanmasını istemediğini, logo, benzeri türde şeyler, bunlara dikkat etmek gerekiyor. Bu açıdan, bu lastik firmaları olsun, başkaca bu alanda özel sektör kuruluşlarının bu projelere katılım biçiminde buna dikkat etmek gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, Isparta Yalvaç'ta bir minibüstü, bugün aldığımız haberde de bir otobüs tırla çarpışıyor yani kapalı araçlar görüntüde. Yani, kapalı araçlarda taşınıyor olmak da belli ki sorunu çözmiyor. Oysaki hâlâ biliyoruz ki yerleşim alanlarından tarlalara ya da bu tarım alanlarına hâlâ kamyon kasalarında, traktör römorklarında gidiyorlar. Yani, en son ben geçen hafta Turgutlu'da tarım işçileriyle gitmişken buluştum, onları dinledim, hâlâ böyle taşındıklarını söylüyorlar. Yani, bu alanda ölüm haberlerini almaya devam edeceğiz gibi görünüyor. Çok acil tedbirler almak lazım, böyle uzun zamanlara yayılacak ya da birtakım tahminlerde bulunmaktan öte, çok hızlı, acil tedbirler ve biraz da belki de vekilimin de söylediği gibi, daha somut belki, işe gidış dönüş saatlerindeki denetimler gibi, böyle, daha sonuç alıcı, bu işi önleyici tedbirler gibi bize önerilerin gelmesi lazım ya da bu hazırlayacağımız rapora.

Bunlara dikkat çekmek istedim Başkanım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bu söylenene ek olarak bizim 10 Şubat itibarıyla kurumlardan istediğimiz raporlar var. Bizim kurumlardan temel talebimiz şu: Mevcut durumla ilgili durumun net olarak tespit edilmesi ve “Somut olarak bu konunun kökten çözümüne yönelik olarak ne yapılabilir?”le ilgili öneriler. Sonuçta, yasal düzenlemeler merkezi Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonunun ortaya koymuş olduğu irade milletin iradesi. Bu bağlamda vereceğiniz öneriler, hayata geçirilebilme noktasında son derece önemli. Ben bu raporunuzda da bunların olacağını değerlendiriyorum, mutlaka ona hazırlığınız olacak.

Arkadaşlarımızın değerlendirmesiyle ilgili Sayın Müsteşarım, söyleyecekleriniz varsa ben sözü size bırakıyorum.

Buyurun.

ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ÖZKAN POYRAZ – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

İlgili teknik arkadaşımıza sözü bırakmadan önce, özellikle Ulaştırma Bakanlığının, bildiğiniz gibi, denetimle ilgili fonksiyonları ön planda olmakta. Kara Yolu Taşıma Kanunu çıktıktan sonra da gerek araçların nitelikleri ve gerekse sürücülerin belgelendirilmesi konusunda çok önemli bir adım atıldı. Bu, denetimlerde de görülüyor. 35 milyonun üstünde bir denetime ulaşmış bulunuyoruz. Bu denetimler, hem araçların teknik niteliğine yönelik olarak hem de gereğinde hurda teşviki verilerek 20 yaşın üstündeki araçların trafikten çekilmesine yönelik Bakanlığımızın politikalarının içerisinde yer almış ve uygulanmış durumdadır. Fakat, tabii ki şöyle bir farklılık, bir özelleştirme gereği olduğunu, özellikle Meclis araştırma komisyonuna verilen bu görev sonrasında biz de bir paydaş olarak, bir kurum olarak bunu algıladık açıkçası. Yaptığımız denetimlerde mevsimlik işçilerin hareket ettiği noktalardan, destinasyonlardan diğer bir varış noktalarına olan daha özel bazı çalışmaların yapılması gereğini biz de düşünüyoruz. Hem mevsim olarak hem bölge olarak ve hem de bu işçilerimizin dağıtıldığı zamanlar içerisinde yani gün içindeki zaman dilimleri içerisinde mevsimlik işçilerin kontrolüne yönelik yol kenarı denetim istasyonlarımızda daha ağırlıklı ve özel çalışmalar yapmak gerekiyor. Bunun için bir çalışma başlattık, raporumuzda da sizlere aktaracağız. Genel denetimlerin dışında özelleşeceğimiz bu alanda da denetimler yapacağız. Tabii, sosyal sorumluluk projelerimiz de bir yandan geliyor ama bunların etkileri daha uzun vadeli oluyor. Denetimler, bu konuda kurumsal olarak şahsi kanaatimiz, hem araç hem insan ve hem de yola yönelik denetimler çok daha önemli bir sonuç fonksiyonu oluşturacaktır diye düşünüyorum.

Teknik bir iki konuda da sayın vekillerimizin soruları oldu. Özellikle araçların eskijen, yıpranan, niteliksel durumları bozulmuş araçlarımızın trafikten çekilmesiyle ilgili birkaç değerlendirmeyi Genel Müdür Yardımcısı arkadaşımıza bırakıyorum izinlikle.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

KARAYOLU DÜZENLEME GENEL MÜDÜR YARDIMCISI HÜSEYİN YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 18

Efendim, Sayın Müsteşarımın da arz ettiği gibi, artık ekonomik ömrü kalmayan, trafikte kullanma imkânı kalmayan taşıtların, modeli eski de olabilir, yeni de olabilir, amaç trafikte kullanım imkânı kalmayan taşıtların trafikten çekilmesi aşamasında Bakanlığımızca verilen bir teşvik söz konusu. Bunlardan daha önemlisi, bu sektörü kayıt altına alırken, yetki belgesi kaydı altına alırken yetki belgesi almanın temel şartlarından birisi de taşıtların yaşıyla ilgili. Özellikle asgari kapasiteyi oluşturmada, örneğin otobüsler için 10 yaş, kamyonlar için 12 yaş sınırı var, bunun üzerinde de yaşlı araçları kullanabilir en fazla 20 yaşa kadar ancak asgari kapasiteyi sağlayabilmeleri için, özellikle asgari kapasiteyi oluşturan diyelim ki otobüslerde 150 koltuksa şehirler arası taşıma yapanlarda, bunun en azından 150 koltukluk bir kapasiteyi faaliyeti süresince 10 yaş olarak korumak zorunda; bu bir zorunluluk.

Bir de tabii, genelde şehir dışına yapılan taşımalarla biz ilgilendiğimiz için taşımaların birçoğu şehir içerisindeki denetimlerin dışında kalıyor ve üstelik yoğun olan ana yollarda, şehirler arası yol üzerlerinde kantarlar kurulu olduğu için, yol kenarı denetim istasyonları kurulu olduğu için buralardan geçen araçlar ancak denetlenebiliyor, diğer araçları denetleyemiyoruz.

Yine aynı şekilde -demin de söylediğimiz gibi- sürücü belgelerinde SRC dediğimiz -SRC 1'den 5'e kadar çeşitleri var- bu belgelerin de kullanılması şartı aranıyor ve bunları -çok şükür- Emniyet de şehir içinde bile artık zorunlu hâlde herkesten arıyor. SRC belgesi olmadan bir araç ticari faaliyette kesinlikle bulunamıyor ama tabii, kendi işiyle işgal edenler için böyle bir zorunluluk yok.

Bir de genellikle sektörden bize talep gelmektedir yani yapacağımız, Ulaştırma Bakanlığı olarak alacağımız tedbirler açısından sektör bize bir talepte bulunacak, o talebe göre gerekli çalışmaların yapılması gerekiyor. Bugüne kadar uygulamamız bu şekilde ancak bölge müdürlükleri her bölgede mevsimlik işçilerin hareketlerine göre denetimlerini sıklaştırmakta, personel sayısını artırmakta ve ona göre konunun üzerine daha da gidilmektedir.

Önerilerden bahsetmişsiniz, yine sunumda vardı, bir karışıklık oldu herhâlde. Önerilerde de temel olarak aldığımız öneriler: Özellikle yerel idarelerin desteğiyle taşımacı derneği, kooperatif ve birliklerin dönemsel taşıma planlaması yapmaları. Kazalara baktığımızda, genelde kazaların oluş sebepleri daha önce o hatta çalışmayan, yoğunluk nedeniyle bir anlık bulunan bir aracın devreye sokulmasıyla bu kazalar daha ziyade meydana geliyor çünkü yetkisi belgesi alan, o hatta çalışan araçlar kolay kolay kaza yapamaz, kolay kolay mevzuat dışı taşıma yapmazlar ve aksi hareket eden araçların da genelde yetki belgesiz olduğunu da görüyoruz.

Taşımada kullanılacak ulaşım araçlarının önceden belirlenmesi. Yine mevsimlik olarak böyle bir planlamaya gidilmesinde çok fayda var çünkü kullanılacak taşıtların ona göre özellikleri belirlenecek ve onlara, icabında taşıt sürücülerine birtakım eğitimler verilecek, kapasitelerinin üzerinde yolcu taşımamaları için ya da kamyonlar üzerinde yolcu taşınmaması için gereken tedbirlerin alınması gerekecek.

Mevsimlik işçilerinin en önemli özelliklerinden birisi de şudur: Çok sayıda yolcunun bir arada hareket etmesinin, seyahat etmesinin yanı sıra bu yolcular eşyalarıyla birlikte hareket ederler. Dolayısıyla, bu yolcuları otobüse bindirdiğiniz zaman otobüste eşya taşınması sakıncalı ve aşırı tonaja ya da kapasite aşımına sebep oluyor; kamyonla ise taşıdığımız zaman yanında yolcu gitmek zorunda, bu sefer de kamyonla yolcu taşımak gibi bir durumla karşılaşıyorsunuz, o da sakıncalı. O nedenle, bunun planlamasını, özellikle taşıyıcı kooperatif ve birliklerinin mutlaka yapması gerektiğini düşünüyoruz.

Taşımada önceliğin raylı sistemlere verilmesi: Raylı ulaşım sistemleriyle ulaşım imkânı olan yerlere, en azından yakın yerlere kadar mutlaka raylı sistemlerle taşıma yapılması -az önce arz etmiş olduğum- hem eşyanın hem yolcunun bir arada taşınmasını son derece kolaylaştıracaktır ve daha güvenli bir yolculuk oluşturacaktır. Bunun için uygun taşıma güzergâhlarının seçimi de son derece önemli. Değişik yollardan, farklı güzergâhlardan gidilerek, özellikle araçlar dolu olduğu zaman denetimlerden kaçmak için farklı güzergâhlar seçilebilir.

Sosyal sorumluluk projesi kapsamında vatandaşların bilinçlendirilmesi. Bu konuda tabii ki mevsimlik işçilerimizin de bilinçlendirilmesi gerekiyor, bilhassa bu tür taşıma yapan araçlara binmemeleri yani çok fazla üst üste yolcu alan araçlara binmemeleri, tanıdıkları, daha önce kullandıkları, bildikleri araçları kullanmaları ve bunun da tabii bir program, plan dâhilinde yapılması.

İle giriş ve çıkışlar dâhil il içi denetimlerin ve denetim personelinin artırılması. Bu da son derece önemli, zaten sorun buradan kaynaklanıyor. Bulunduğu yerden bir başka yere giden, bu il içinde de olabilir yani bir ilden ilçeye de olabilir, ilçeden ile de olabilir ve şehirler arası yollarda hareketleri söz konusu.

İlgili meslek odalarınca taşımada görev alacak sürücülere yönelik her yıl düzenli eğitim verilmesi de önerilerimiz arasında yer alıyor, bu da önemli bir husus. Tabii ki trafik güvenliğine yönelik denetimlere ağırlık verilmesi, burada artık bu dönemlerde yetki belgesi kontrolünün yanı sıra yani ondan ziyade daha çok trafik güvenliğine etki eden unsurların denetimlerinin yapılması güvenlik güçleri tarafından daha önem arz etmektedir.

Teşekkür ediyorum efendim, arz ederim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 19

ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ÖZKAN POYRAZ – Sayın Başkanım, bu konuda biz Ulaştırma Bakanlığı olarak da tabii bunları bir rapor şeklinde sunacağız ama bunun biraz da arkasında durmamız gerekiyor tabii. Bunların hepsinin yapılmalı, -meli, -malı şeklinde öneriler olmaması gerekiyor. Biz burada kendi açımızdan iki veya üç tane çok öncelikli hususu değerlendiriyoruz. Bunlardan bir tanesi denetim, ikincisi de - arkadaşımızın söz ettiği gibi- özellikle taşımada kullanılacak araçların güzergâhlarının seçiminde ve araç seçiminde taşıma kooperatiflerinin disipline edilmesi. Yani, bu iki önceliği belirlemiş bulunuyoruz. Bu iki öncelikle bu yıl mevsimlik işçilerin destinasyonlarına uygun olarak denetimlerimizi bir kere artıracamız ve kooperatiflerle olan Bakanlığımızın düzenleyici yetkilerini bu konuya biraz daha özgün yönlendireceğiz.

BAŞKAN – Bu raporunuzda özellikle mevcut durumun tespiti ve bahsettiğiniz o temel hususlarla ilgili önerileriniz bulunursa, zannediyorum, raporunuza ciddi katkı verir.

Çok teşekkür ediyorum.

Milletvekilimizin bir değerlendirmesi olacak.

Buyurun.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Ben sorularımın cevaplarını aldım genelde ama şimdi, mevsimlik tarım işçilerinin sorunları dediğimiz zaman hemen böyle bir kaza, kazalı ölüm sonrasında bu daha da bir gündeme geliyor. Tabii, burada arkadaşlarımızın biraz önce bahsettiği tedbirlerin bir an önce hayata geçirilmesi, denetimlerin artırılması gerçekten önemli. Benim sadece öğrenmek istediğim, bu özellikle yoğun ölümlü kazalarda kaza analizleri yapıldı mı? Yani, burada bu kazalar neden meydana geldi? Bu konularda özde bir analiz çalışmanız var mı? Ben bunu sadece sormak istedim.

ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ÖZKAN POYRAZ – Şimdi, Emniyet Genel Müdürlüğümüzün yaptığı analizler var ama bunların haricinde Bakanlığımızda bir Kaza Araştırmaları Kurulu oluşturuldu. Yeni düzenlemeyle Bakanlığımız Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı adı altında yeniden örgünleştirildikten sonra doğrudan Sayın Bakana bağlı olarak bir Kaza Araştırmaları Komisyonu kuruldu. Bu, fonksiyonel itibarıyla genel müdürlüklerimizden daha ayrı olarak, genellikle savcılık soruşturmalarının dışında kalan, “Bu kaza neden oldu, olmaması için neler yapılmalıydı?” şeklinde hem hava araçlarının hem deniz araçlarının ve hem de kara araçlarının kaza raporlarını oluşturuyor ve kazalardan neler çıkartabiliriz, risk analizlerini yapıyorlar. Her kazaya, ölümlü kazalara ilişkin Komisyonun böyle bir raporu var. Ancak, kazalar -bildiğiniz gibi- ciddi, tolere edilebilir nitelikte olan ve katastrofik kabul ettiğimiz kabul edilemez düzeydeki kazalar olmak üzere çeşitli sınıflara ayrıldığından bunların raporları oluşturuluyor. Komisyonumuza da bu tip raporları eğer arzu ederseniz sunabiliriz.

BAŞKAN – Bahsettiğiniz bu Komisyon ne zaman teşekkül ettirildi?

ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ÖZKAN POYRAZ – 2011 yılında kanun hükmündeki kararnamemiz çıkarıldıktan sonra oluştu ancak 2012 yılında yönetmeliği çıkarak şu anda faaliyetlerini Bakanlığımız içinde, sadece Bakana bağlı olarak özerk bir yapıda sürdürüyor.

BAŞKAN – O zaman, bu Kurulun bu mevsimlik tarım işçileriyle ilgili meydana gelen kazalarla ilgili mutlaka bir değerlendirme analizi vardır. 2012’den itibaren çalışan bir kurum yönetmelikle beraber ve bu dönemde meydana gelen kazalarla ilgili de biz bu Kuruldan bir değerlendirmeyi arzu ediyoruz. Hatta, bunlarla ilgili somut hazırlıkları varsa onları buraya çağırıp dinleme imkânımız dahi olabilir veya bir rapor şeklinde bize arkadaşlarımız ulaştırırlarsa memnun oluruz.

ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ÖZKAN POYRAZ – Anlaşıldı.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Müsteşarımıza ve Genel Müdürümüze.

Buyurun, Genel Müdürümüzün katkısı olacak herhâlde.

KARAYOLU DÜZENLEME GENEL MÜDÜR YARDIMCISI HÜSEYİN YILMAZ – Bir küçük ilavede bulunabilir miyim efendim.

Şimdi, bir kaza olayı vuku bulduğunda, özellikle ölümlü kaza olduğunda, Bakanlık olarak ilk yaptığımız aracın plakasının tespiti, tabii Emniyetin kayıtlarından alıyoruz. Türkiye’nin neresinde olursa olsun araç plakasını aldıktan sonra aracın bir defa muayenesinin olup olmadığını sorguluyoruz sistemimizden, araç muayenesinin yapıp yapılmadığına, süresinin dolup dolmadığına bakıyoruz. Arkasından sigortalarına bakıyoruz ve yetki belgesi var mı, taşıt kartı var mı, kimin üzerine kayıtlı, yapmış olduğu faaliyetin mevzuata uygun olup olmadığına bakıyoruz ve ona göre ilgili firma hakkında da gerektiğinde, eğer kayıtlı olduğu ayrı bir firma varsa, bu firmayla ilgili gerekli yasal işlemi de yapıyoruz mevzuatımız çerçevesinde.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Müsteşarımıza, Genel Müdürümüze.

ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI ÖZKAN POYRAZ – Biz teşekkürlerimizi arz ediyoruz Sayın Başkanım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 20

BAŞKAN – Biz Komisyon olarak bir değerlendirme yapalım arkadaşlarımız ayrıldıktan sonra.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Komisyonumuzun geldiği nokta itibarıyla bir genel değerlendirme yapmak istiyorum müsaadelerinizle.

Şimdi, tabii, daha önceki bir toplantımızda belirlemiş olduğumuz 11 kamu kurumumuz vardı. Bunlardan, ilk etapta, temel 2 kurum olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı METİP projesiyle ilgili Müsteşar Yardımcısını ve Harran Üniversitesi Tarımda İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulama Merkezi Müdürümüzü dinlemiş idik. Daha sonra ise, dünkü oturumda Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Müdürü, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığının sunumları sunuldu; bugün ise Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. Bu kurumlarımızın dışında şu anda bizim dinlemeyi arzu ettiğimiz, kararlaştırdığımız 3 kurumumuz daha var; Türkiye İstatistik Kurumu, Sosyal Güvenlik Kurumu ve Uluslararası Çalışma Örgütü. ILO bu konuda, aslında, normalde, haftaya dinleyeceğimiz kurumlar arasında ama bunların özellikle uluslararası örneklerle ilgili, ILO'nun merkezi Cenevre'yle, İsviçre'yle irtibat hâlinde oldukları, bunlarla ilgili hazırlık yaptıklarını ve zaman istediler bizden. Bizim de amacımız burada en fazla verimi alabilmek, bunu saygıyla karşıladık.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Daha sonra da dinleyebiliriz.

BAŞKAN – Onları sonraya aktardık. Şimdi, önümüzdeki hafta Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı... Bir de Kalkınma Bakanlığının bu konuyla ilgili çalışmaları var mı? Varsa Kalkınma Bakanlığını da dinleyelim çünkü bu tür yerlerdeki projelere en büyük destek, ekonomik destek Kalkınma Bakanlığını üzerinden veriliyor. Mesela, ilk sunumda -hatırlayabildiğim kadarıyla- “Bu yıl Kalkınma Bakanlığında 40 trilyon ödenek aldık.” dendi. Kalkınma Bakanlığının özel bir durumu varsa bunu da dinleyeceğimiz kurumlar arasına alabiliriz, yoksa Türkiye İstatistik Kurumu, Sosyal Güvenlik Kurumu ve Uluslararası Çalışma Örgütü -ILO- daha önceki milletvekili arkadaşlarımızla belirlediğimiz kurumlar... Ama, biz çalıştığımızı 7 Şubat yerine 15 Şubata... Başta Cumhuriyet Halk Partisi milletvekillerimiz olmak üzere, milletvekillerimizin 7 Şubatla ilgili çok önceden planlanmış programları var, böyle olunca bizim orada bir hafta daha bir çalışma yapma imkânımız oldu, belki de bu şekilde iyi oldu. Bunun bir gününde sonradan tespit ettiğimiz kurumlar olabilir, STK'lar olabilir, onları ekleriz. Bir gününü de -bunu yeni öneri olarak söylüyorum- tabii, Şanlıurfa'daki çalıştayanın temel amacı burada sayın milletvekillerimizin, tüm siyasi partideki milletvekillerimizin dinlenmesini istediği dernekler vardı. Direkt mevsimlik tarım işçilerinin sorunlarıyla ilgili kendi aralarında oluşturdukları dernekler var, bir de aracılardan oluşturdukları dernekler var. Topladığımız zaman belki 15-20'ye yakın dernek olacak, bunların da çok önemli bir kısmı Batman, Diyarbakır, Şanlıurfa, Adıyaman hattında; bunlar Şanlıurfa merkezli. Bunları oraya davet edelim, bir günlük orada çalıştayan yapalım, biz de yerinde belki, yine önümüzdeki toplantıda öneri olarak, orada bir mevsimlik işçilerimizin direkt köyüne veya mahallesine gidip bir aileye misafir olmak gibi programımızı detaylandırabiliriz ama merkeze çalışmayı alacağız.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Kısasa kısas gidelim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Aynen öyle. Kısas da varsa kısasa da gideriz. Uluhan bölgesi diye bir bölge var, onu sizinle değerlendiririz, 2-3 tane ziyaret yaparız, yarım günümüzde birçok aileyi ziyaret ederiz.

Burada bir de en iyi örneğin olduğu il olarak, benim de yaptığım araştırmalarda, buradaki sunumlarda da Ordu ilinin, valiliğin bu projelerden en verimli ve nitelikli bir şekilde istifade ettiğiyle ilgili veriler var, bilgiler var, zannediyorum, bütün Komisyon üyelerimiz de aynı kanaatte. Olmazsa ya bu Şanlıurfa ziyaretinden önce veyahut hemen sonra Ordu iline de gününbirlik gidip bu projelerin uygulandığı, mesela okul yapıldığını biliyorum, altyapı yapıldığını biliyoruz, gidip orada da bir günlük bir çalışma ziyaretini öneriyorum eğer Komisyondaki...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Çocuk işçiliğini önlemekle ilgili yine adı geçti, bir şeyler yapılmış orada.

BAŞKAN – Yani, Ordu şu anda artısıyla eksisiyle, belki biz orada bir sürü şey tespit edeceğimiz olması gereken ama mevcut uygulama içerisindeki en iyisi Ordu gözüküyor, gidip orayı bir görelim. Bir de uygulamaların en sıkıntılı olduğu il Şanlıurfa'da bir şey yapalım, orayı bir görelim. Şanlıurfa'yla ilgili daha önceki çalıştayı zaten istişare etmiştik, Ordu'yla ilgili de arkadaşlarımızın farklı bir değerlendirmesi yoksa onunla ilgili de çalışmaları başlatalım.

Sivil toplum örgütlerimizle ilgili de milletvekillerimizin bize vermiş oldukları değerlendirmeler, bizim kendi çalışmalarımızla ortaya çıkan bazı sivil toplum örgütleri var, ben bunları Komisyon üyelerimize arz etmek istiyorum. Bu METİP dediğimiz mevsimsel tarım işçileri kurulunun üyesi olan iki tane STK var: Bunlardan biri TARIM-İŞ Sendikası, TÜRK-İŞ'e bağlı, tanımlarken de en fazla üyeye sahip olan tarım sendikası diye tanımlanıyor; bir de Türkiye Ziraat Odaları Birliği. Bunları öncelikli olarak dinleyeceğiz. Tabii, TÜRK-İŞ'e bağlı TARIM-İŞ'i dinlemişken HAK-İŞ'e bağlı ÖZ ORMAN-İŞ'i ve DİSK'in de ilgili sendikasının burada dinlenmesinin doğru olacağını düşünüyorum. Bu konuda da arkadaşlarımızın farklı değerlendirmesi yoksa HAK-İŞ'i ve DİSK'i de buraya çağırıp bunları dinlemeyi arzu ediyorum. Türk

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 21

Tabipler Birliğini, yine yeni gelen milletvekillerimizin önerilerinde Ziraat Mühendisleri Odasının... Bu arkadaşlarımızın da bu konuyla ilgili mutlaka söyleyecekleri vardır diye düşünüyorum.

Dinlenmesi istenen üç Alman vakfı vardı. “Bunlar Türkiye’de kimlerle çalışıyor, kimlerle iş birliği hâlinde?” diye bir çalışma yaptırıldı ve bizim üniversitemizle iş birliği hâlinde olduğunu gördük. Direkt üniversitemizin ilgili bölümlerini buraya davet etmenin daha uygun olacağını düşünüyorum. Bunlar da: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi, bu, çocuk işçiliğiyle ilgili bu Alman vakıflarıyla çalışma yapan Ankara Üniversitesine bağlı bir birim; yine Ankara Üniversitesi Kalkınma Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, bu da mevsimlik kadın çalışanlarla ilgili yine değişik vakıflarla çalışma yapan bir merkez. Bu merkezle irtibata geçip yetkililerine ulaşmamız gerekiyor. Yine Mevsimlik İşçi Göçü Ağı -MİGA- bunun içerisinde Ankara Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Bilgi Üniversitesi yani özeti de mevsimlik tarım işçileriyle ilgili akademisyen ve gönüllü birey ve sivil toplum kuruluşlarının yer aldığı bir çalışma ortaklığı. Yani, bizim dinlenmesini istediğimiz neredeyse kurumların çok önemli bir kısmı bu MİGA denen çalışma grubunda, mesela Friedrich Ebert Vakfı falan birçok vakıf ortak. Bu kimse MİGA’daki arkadaşlarımız, bunlara ulaşıp... Bize de çok ciddi anlamda basılı materyal gönderdiler, size de ulaşmıştır herhâlde, bayağı yani bu konuyla ilgili, çok derinlemesine, her alanla ilgili çalışmaları var. İlgili üniversitemiz kimse bu konuda, bunlarla irtibata gireceğiz. Bir de Kalkınma Atölyesi Kooperatifi, yoksulluk ve yoksulluğun azaltılması, doğal çevrenin korunması ve geliştirilmesi, kadının toplumsal konumunun güçlendirilmesi ve toplumsal cinsiyet dengeli kalkınma, çocuk işçiliğiyle mücadele, bölgesel iş birliğinin geliştirilmesi, paylaşma ve dayanışma, sürdürülebilir kalkınma modellerini tasarlamak amacıyla bir grup genç tarafından 2004’te kurulan, kâr amacı gütmeyen düşünce atölyesi; mevsimlik tarım işçilerinin sorunlarıyla, özellikle çocuk işçiliğiyle ilgili çok sayıda raporu bulunmakta. Bizim arkadaşlarımız bunu da bir araştırmaları çünkü bayağı bir rapor falan gündemde, bunu da çağırıp burada görüşlerine müracaat edebiliriz. Bir de bugünkü sunumda şunu gördük: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının 19 Mayıs Üniversitesiyle birlikte yapmış olduğu gezici tarımda çalışan kadınların çalışma ve yaşam koşullarıyla ilgili bir araştırmadan bahsedildi. O hocamızı çağıralım, çalışması ne aşamada, ne yapıyor, bize vereceği bir katkı varsa, eğer arkadaşlarımızın farklı değerlendirmeleri yoksa çünkü bir güne aktardığımız için...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Yani, kendisiyle temas kurulur, gerçekten...

BAŞKAN – Tabii, tabii, aynen öyle. Şimdi, şöyle: Bütün bunlarla ilgili temasa geçilip şey yapılanlar yani “Evet, biz hazırız, gelip sunum yapacağız.” diyecek olanlar var. Bir de bunun dışında, Komisyon üyeleri uygun görürse, bu konuyla ilgili direkt bağlantılı olmasalar bile eğitimci olmaları hasebiyle bu konu içerisinde olan eğitim sendikalarımız var. MEMUR-SEN’e bağlı EĞİTİM BİR SEN var, KAMU-SEN’e bağlı TÜRK EĞİTİM-SEN var, bir de KESK’e bağlı EĞİTİM-SEN var. Bunlara da resmî yazıyla, Komisyon Başkanlığımız tarafından bunlarla direkt de irtibata girilerek bu konuyla ilgili kendilerinden rapor isteyelim. Bir de yine aynı sendikalarımızın tarımla ilgili sendikaları var; işte KESK’e bağlı TARIM ORKAM-SEN var, TOÇ BİR-SEN var, Türk Orman Sendikaları var. Bu 6 sendikamızın da bu konuyla ilgili mutlaka söyleyecekleri vardır, sahada birer çalışan olarak, kamu görevlisi olarak bu 6 kurumdan da rapor talep edelim, önerim var.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Sağlık düşünmüyor musunuz?

BAŞKAN – Onu da isteyebiliriz, isterseniz sağlık da ekleyelim veya başka eklememizi istediğiniz, tarım, sağlık...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Çünkü, başlıkta “eğitim, sağlık” diye geçiyor.

BAŞKAN – Eğitim, tarım, sağlık, 3 başlık. Başka arzu ettiğiniz varsa çünkü bu sendikaların bütün şeyi...

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Sayın Başkanım, İçişleri Bakanlığını dinledik ama farklı bir pencereden baktık. İşte, bu kazada da Karayolları tedbirler almış ama asıl Emniyet Genel Müdürlüğünün burada aldığı tedbirler yani tarım işçilerinin taşınmasıyla alakalı...

BAŞKAN – Dün bunun bir sunumu vardı, zannediyorum Emniyetin, dün İçişleri Bakanlığının sunumu vardı. Ha, şu olabilir: Bugün Kaza Araştırma Komisyonundan bahsettiler, isterseniz Kaza Komisyonunun kimse yetkilisi, bu toplu taşımaya ilgili, mevsimlik tarım işçileriyle ilgili bir değerlendirmeleri var mı, onlarla irtibatlaşalım, bize sunacakları bir şey varsa isterseniz onları da davet edelim.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Bir kısmını raporlarına sunarlar.

BAŞKAN – Veya da raporlarını... Bu konuda Kaza Araştırma Komisyonu ile ilgili de irtibata geçiyoruz, 9 tane sendikamızla irtibatlaşıyoruz, memur sendikalarıyla, bunların raporlarını bir an önce...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Bizim listemizde olacaktı bu alanda üretici köylü sendikaları var birkaç tane, onları dinlemek yani doğrudan sahadan geldikleri için, işte durumu yaşayanlar olarak...

BAŞKAN – Şöyle: Bunların raporlarını alalım, bize değerlendirmelerini sunsunlar, telefonlarını bizimle paylaşırsanız biz bu arkadaşlarımızı... Türkiye Çiftçi Sendikaları Konfederasyonu var, bir de ÇİFTÇİ-SEN var sizin verdiğiniz listede, bunu bizimle paylaşırsanız... Şimdi, tabii, diğerleri mesela memur sendikaları, işçi sendikaları -malum-belirlenen yasalarla birlikte kurumsal bir yapıları var, rahat ulaşabiliyoruz, buraya çağırırız, rapor isteriz fakat kendi arasında gönüllü olan alanlarla ilgili biz yine istifade edelim, mutlaka söyleyecekleri değerli şeyler vardır. Bizim de bu ÇİFTÇİ-SEN

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 22

ile Türkiye Çiftçi Sendikaları Konfederasyonu, bu iki şeyi bizimle paylaşırsanız biz hemen bugünden itibaren bu arkadaşlarımızla irtibata girip onların bu konudaki değerlendirmelerini alırız.

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – O toplantılarda olmadığım için İlhan Demiröz arkadaşımızla bir liste iletmiştim size.

BAŞKAN – Evet, o liste şurada. Ben...

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Friedrich Ebert Vakfının bu alanda düzenlenmiş ve basılmış son derece düzgün bir raporu var. O vakıfları çağırmanın gerekli olduğunu düşünüyorum. Arkasında da katkı veren kuruluşlar var. Hemen hemen her teşkilatı onlara ait. Bir de bir kuruluş daha vardı.

BAŞKAN – Onu ben hemen size söyleyeyim, bende hepsi.

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Görüştim yöneticileriyle ve son derece onlar da iyi çalışın...

BAŞKAN – Bu Heinrich Böll Vakfı, Friedrich Ebert Vakfı, Bernard Van Leer Vakfı, İlhan Bey'in...

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Bernard Van Leer Vakfı, evet.

BAŞKAN – Şimdi, bu üç vakıf az önce bahsetmiş olduğum bu üç tane üniversitemizin ilgili birimlerine rapor hazırlatan vakıflar. Benim az önce bu üç tane saydığım, mesela Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi, Ankara Üniversitesi Kalkınma Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, bir de MİGA. Mesela MİGA direkt Friedrich Ebert Vakfının. Bu dediğiniz üç vakfın da kimlerle Türkiye’de, bu çalışmalarını onlar adına kim yürüttü? Yani bu anlamda yaptığımız araştırmada karşımızda MİGA...

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Vakıfları özel olarak çağırma konusunda şeyiniz var.

BAŞKAN – Yo, özel şey yok ama bizim bu konuda kurumsal yapıya sahip üniversitemiz, Ankara Üniversitesi gibi, MİGA gibi, Harran Üniversitesi gibi, Bilkent Üniversitesi...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Orada devletçilik tutumu var.

BAŞKAN – Yo, yo, devletçi bir tutum yok. Bunların çalışma yaptırdığı kurumları bizatihi burada çağırıp dinleyeceğiz. Yani o konuda bir, sonuçla ilgili bir sıkıntımız olmayacak.

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Ya, ben doğrusunun bu olmadığını düşünüyorum.

BAŞKAN – Anladım, saygı duyuyorum.

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Başkanla zaten bunu konuşmuşuk hatırlarsanız. Yani biz önerilerimizi getireceğiz ve bunlarda sorun olmayacak diye konuşmuşuk.

BAŞKAN – Şu anda sizin önerdiğiniz üç tane vakfın...

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – ...kurumların çıkarılması da daha önce de konuşulmuştu.

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Ben ilk günden bahsediyorum, siz hangi toplantıdan bahsediyorsunuz, anımsamıyorum. İlk gün biz size yetki verirken, hatırlarsınız...

BAŞKAN – Ben o yetkiyi daha kullanmadım, sizinle konuşuyorum, onu söyleyeyim.

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Şu anda kullanıyorsunuz, şu anda kullanmaya başladınız. Biz size “Bizim önerdiğimiz listedeki arkadaşları çağıracaktık.” demiştik. Siz de “Hiçbir sorun olmaz.” demiştiniz. Şimdi, burada üç tane vakıf ismi verdik size. Siz bunlardan birini bile çağırılmıyorsunuz.

BAŞKAN – Bu üç vakfın Türkiye’de merkez olarak kabul ettikleri, çalıştıkları...

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Özür dilerim Başkanım, sözünüzü kesiyorum ama...

BAŞKAN – Estağfurullah, lütfen buyurun.

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Bunlar koordinatör grup ve size de o gün hatta raporlarını göndermişlerdi. Basmışlar ve yaklaşık 50 sayfalık son derece düzgün bir raporları var. Eğer bu vakıfların özel çağırılmamasına yönelik bir düşünceniz varsa bizimle paylaşın. Değilse bu çalışmayı yapmış, bu kadar insanı bir araya getirmiş, koordinatörlük yapmış bir kurum neden çağırılmıyor?

BAŞKAN – Bunların çalışmalarını yaptırdıkları, o dediğiniz raporları hazırlayan üniversiteyi çağırıyoruz biz buraya. Siz kendileriyle bir görüşün, isterseniz, önceki toplantıda tekrardan...

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – ...böyle olacaksa, hani...

BAŞKAN – Hayır, hayır, değerlendiririz, önümüzdeki... Siz bu üç vakıfla görüşün. Varsa irtibat telefonları biz de görüşelim.

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Yararlı olmayacaklarını düşünsem ben sormam, yararlı olduklarını düşündüğüm için...

BAŞKAN – Bakın, size şunu söyleyeyim: Bizim çağıracağımız üç tane üniversiteyle ilgili birimlerin kendileriyle ilgili olan ilişkilerini ve bu raporu hazırlama sürecindeki katkılarını sorun. Eğer yok, bunlar nereden çıktı, biz bunları bilmiyoruz falan gibi bir yaklaşımları varsa dediğinizi tekrar değerlendiririz ama şundan emin olun, bu üç tane vakfın Türkiye’de nerelerle çalışmış, kim bunlara rapor hazırlamış diye karşımıza bir şahıs çıksa onu muhatap almayacağız ama

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 23
üniversitelerin merkezleri çıkınca, bu konularla ilgili kurulan merkezleri çıkınca bizim açımızdan da kurumsal bir yapı ortaya çıktı.

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Bu vakıflarda bu raporları düzenleyen uluslararası alanda, bu alanda çalışmış uzmanları o kurullardan bağımsız, o vakıflarda çalışan ve dünya çapında bugünkü çalışmalarını yapmış arkadaşları burada dinlemenin ne gibi bir sakıncası olabilir ki? Yaklaşık 11 tane kamu kurumu...

BAŞKAN – Ben burada “kamu kurumu” olarak tarif edilen bizim memur sendikalarımızdan 9 tane memur sendikamızın, ki bunlar 4688 sayılı Kanun’a göre Türkiye’nin en büyük STK’ları KESK, KAMU-SEN, MEMUR-SEN; bunlarla bir irtibata girip yazılı raporları almayla ilgili bir şeyimiz oldu. Şimdi, bu kurumları biz...

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Sizce vakıflar şey değil mi yani...

BAŞKAN – Elbette ki vakıflar... Onlardan da yazılı alalım, tamam, onlardan yazılı alalım, hiçbir sorun yok. Dinleme dediğiniz zaman bizim bu süreci en azından üç beş hafta daha yaymamız lazım.

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Başkanım, yani benim size olan listemden bir vakfı bile çağırılmamayı üç beş hafta daha olması lazım diye anlatırsanız olmaz bu iş, anlatabiliyor muyum. Yani bir sürü yer dinliyoruz, bunların arasında bu da yapılır. Ben sizin tutumunuzdan özellikle çağırılmama konusunda bir tutum algılıyorum ve bunun nedenini merak ediyorum.

BAŞKAN – Siz onların irtibat telefonlarını bize verin, biz onlarla irtibata girelim.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Bana bir söz verebilir misiniz?

BAŞKAN – Buyurun lütfen.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Şimdi, Gökhan Bey’in bu ısrarı konusunda söz alma ihtiyacı duydum. Kendisi bu alandan geliyor, bir defa önerilerini hem Komisyon üyesi olarak hem de gerçekten bu alandaki önerilerinin bizde bir karşılığı olacağını düşünüyor. O açıdan dikkate değer ve katılıyorum. Çünkü ben de toplantımızda yani sadece ilgili bakanlıklar, kamu kurumu yani devlet cephesinden dinlemek değil de yani böyle bir sahayı dinlemek, sorunları bizzat yaşayanları dinlemek, bu alanda örgütlenmiş, gerçekten sizin de sivil toplum diye ifade ettiğiniz... Şimdi, bunların bir kısmını şöyledir, böyledir hani bir muhataplığı vardır, kaydı kuydu vardır diyelim. Biz burada bir gerçeğe hani...

BAŞKAN – Evet, bulmaya çalışıyoruz, doğrudur.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – ...ulaşmak ve oradan da çözüm üretmek, öneriler... Dolayısıyla, Komisyon çalışmalarına en küçük katkısı olabilecek ne varsa bundan geri durmayalım. Gökhan Vekilimizin ısrarına bence şey yapalım.

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Zararı yok yani.

BAŞKAN – Hiçbir zararı olmaz. Burada biriniz...

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Zarar etmez. Görüşlerine katılırız katılmayız ama dinleriz yani.

BAŞKAN – Onların siz irtibat telefonlarını bizimle bugün paylaşırsınız biz onlarla diyaloga geçelim.

Mesela biz bunu, tabii, kamu kurumu derken ilk günden itibaren bunları tabiri caizse kategorize ettik yani. Kategorize derken çalışma planı açısından. Bu konuyla ilgili kamu kurumları, bu konuyla ilgili STK’lar, bir de yerelde bizatihi bu işin içinde olanlar.

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Çok özür dilerim...

Bakın, hep beraber bir şey yapmak istiyoruz. Ne diyor bakanlıktan gelen arkadaşımız, diyor ki: “Kalabalık olan yere, işçiyi bilinçlendirelim, binmesin.”

BAŞKAN – Böyle bir şey...

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Şimdi, tamam, bu bürokrat bakışı, bu bir bakış...

BAŞKAN – Onlar ayrı, aynen katılıyorum.

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Dinlemeliyiz ki zaten bu konuştuğumuz kesin kayıt dışı. Ne diyor arkadaşlar? Ne kadar ayrımsı laf varsa dinleyelim ki belki bir yere varırız.

BAŞKAN – Onu inşallah, yani o dediğiniz bütün dernekleri, bütün bizatihi çalışanları gerekirse çalıştıyı bir günden iki güne yayarız. Bir günü çalıştıyı yaparız, bir günü de tamamen saha çalışması yaparız bahsettiğiniz yerlere. Amacımız pazar günü olacağına, pazar, pazartesi olur. Bir gün çalıştıyı yaparız, ertesi gün 7-8 tane yer belirleriz...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Ya, bizim attığımız taş ürkütüyor.

BAŞKAN – Kesinlikle. Gideriz, o sahada, siz bir yer söylediniz, başka yerler olur, hepsini tek tek, bunları, hem şehirdeki yaşayanları hem ilçe merkezinde mesela, örnek olsun diye söylüyorum, hem de kırsalda yaşayanları. Bunların hepsini tek tek ziyaret ederiz. Zaten bir gün içerisinde 6-7 ev çok rahat ziyaret edilir. O konuda gereken çalışmalarını yaparız, onu söyleyeyim.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Başkanım, bir şey ifade edebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih :29/01/2015 Stenograf : Kayıt: (10/34) Sayfa: 24

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Biz, tabii, vakıflar biliyorsunuz proje bazlı çalışıyorlar, daha önceki tecrübelerimizden, hani siz de söylediniz, zaten koordinatör kuruluşlardır bunlar. İlgili hocalara bizi yönlendiriyorlar. Örneğin, Friedrich Ebert Vakfının yapmış olduğu şeyi de MİGA yapmış ondan evvel. Hepsi gerçekten güzel çalışmalar. Dolayısıyla...

BAŞKAN – MİGA, değil mi bu?

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – ...bizim, hani MİGA'yı çağırmış olmamız zaten bu projeye mali bütçe sağlamış olacak kuruluşu çağırmış oluyoruz. Bu proje için söylemiyorum. Sanırım Sayın Başkan görüştü ama biz daha önceki raporlama çalışmalarından ilgili hocayı irtibatlandırıyorlar bizde...

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Orada haklısınız ama o alanda sadece Türkiye'de değil, diğer ülkelerde de çalışan arkadaşlarımız var, bunların bünyelerinde çalışan. Yani benim kastım o.

BAŞKAN – Anladım.

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Yani katkı verebilecek arkadaşlarımız varsa ben de bir konuşayım, ona göre...

BAŞKAN – Size zahmet, hemen bu hafta içinde olursa. Çünkü önümüzdeki hafta bunları çağırmaya başlayacağız, burada derdimiz üzüm yemek. Yani ne kadar çok fazla somut veri ortaya koyabilirsek...

Benim bu Komisyondan şöyle bir beklentim de var yani bunun raporunun oy birliğiyle hazır olmasıyla ilgili bir umudum ve beklentim de var. Yani çünkü burada konuşulanlarla ilgili hiç kimsenin bir siyasi mülahazayla veya başka bir şeyle bir değerlendirme yapma imkânı olmaz, mümkün değil. Onun için irtibat bilgilerini alalım, biz o arkadaşlarla görüşelim.

GÖKHAN GÜNAYDIN (Ankara) – Gerçekçi bir rapor yazmamız lazım.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Önümüzdeki haftaki toplantımız çarşamba, saat 14.30'da.

Çok teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 12.40